

Nr 282.

Kungl. Maj:ts nådiga proposition till Riksdagen angående fördelning av medel till främjande av nykterhet och motarbetande av dryckenskapens följder; given Stockholms slott den 11 april 1913.

Under återopande av bilagda utdrag av statsrådsprotokollet över civilärenden för denna dag vill Kungl. Maj:t härmed föreslå Riksdagen att, beträffande fördelningen av de medel, som, jämlikt 25 § i nådiga förordningen angående försäljning av brännvin den 9 juni 1905, äro eller bliva avsatta till främjande av nykterhet och motarbetande av dryckenskapens följder, medgiva,

att av samma medel må under de villkor, som av Kungl. Maj:t prövas lämpliga, utgå

såsom understöd för år 1914 åt kuranstalten Sans Souci.....	kronor	7,000: —
såsom understöd för år 1914 åt Stockholms alkoholisthem Eolshäll	»	8,500: —
såsom understöd för år 1914 åt kuranstalten Solvik å Styrso	»	7,000: —
till fortsättande av arbetena å en nybyggnad vid anstalten	»	7,000: —
såsom bidrag till uppehållande under år 1913 av verksamheten vid vårdhemmet Berga	»	8,650: —
till fullbordande av arbetena å en handelsträdgård vid nämnda anstalt	»	1,000: —
såsom bidrag till uppehållande under år 1914 av verksamheten vid Strängnäs stifts alkoholisthem vid Härnö	»	5,500: —
	Transport kronor	44,650: —

	Transport kronor	44,650: —
till bestridande av kostnaderna för anskaffande av linoleummattor vid anstalten	»	1,000: —
såsom bidrag till uppehållande under år 1913 av verksamheten vid jordbrukskolonien Floda.....	»	10,000: —
till anskaffande av vissa inventarier vid kolonien.....	»	10,000: —
såsom bidrag till uppehållande av internationella byråns för alkoholismens bekämpande verksamhet under år 1914.....	»	750: —
såsom understöd för år 1913 åt frälsningsarméns alkoholisthem för kroppsarbetare å Kurön.....	»	7,500: —
till inköp av inventarier för nämnda anstalt	»	6,000: —
till uppehållande under år 1913 och 1914 av verksamheten vid föreningen Vita bandets alkoholisthem för mindre bemedlade kvinnor.....	»	8,760: —
till reparationer, inventarier m. m. för nämnda anstalt	»	9,150: —
till Malmö nykterhetsförbund för anordnande av nykterhetsavdelning å Baltiska utställningen	»	5,000: —
till främjande av Svenska sällskapets för nykterhet och folkuppfostran, det år 1837 stiftade Svenska nykterhetssällskapets verksamhet under år 1914	»	8,000: —
till understöd för fortsatt utgivande under år 1914 av tidskriften Mimer	»	2,000: —
till främjande av Sveriges lärares nykterhetsförbunds verksamhet under år 1914.....	»	3,000: —
till främjande av Sveriges nykterhetssällskaps representantförsamlings upplysningsbyrås verksamhet under år 1914	»	8,000: —
till främjande av Sveriges studerande ungdoms helnykterhetsförbunds verksamhet under år 1914...	»	4,000: —
till främjande av Sveriges nationaltempels av Tempelorden studieverksamhet under år 1914	»	3,000: —
till främjande av nykterhetsorden Verdandis studieverksamhet under år 1914.....	»	2,000: —
till främjande av Sveriges storloges av I. O. G. T. studieverksamhet under år 1914	»	8,000: —
till främjande av Nationalgodtemplarordens studieverksamhet under år 1914.....	»	2,000: —

 Transport kronor 142,810: —

	Transport kronor	142,810: —
till främjande av nykterhetsföreningen Vita bandets studieverksamhet under år 1914	»	2,000: —
till främjande av Sveriges blåbandsförenings studieverksamhet under år 1914.....	»	4,000: —
till främjande av järnvägsmännens helnykterhetsförbunds verksamhet under år 1914	»	2,000: —
till understöd för utgivande under år 1914 av tidskriften Tirfing.....	»	1,500: —
till främjande av centralförbundets för nykterhetsundervisning verksamhet under år 1914.....	»	10,000: —
till anordnande under år 1914 av kurser i alkohologi och hälsolära dels för ämneslärare och ämneslärarinnor vid folk- och småskoleseminarierna, vid folkhögskolorna och de högre folkskolorna samt vid de under överstyrelsens för rikets allmänna läroverk inseende ställda läroanstalterna ävensom för gymnastiklärarna vid folkskoleseminarierna och de allmänna läroverken, dels ock för folkskollärare.....	»	56,000: —
	Summa kronor	218,310: —

samt att, sedan berörda belopp 218,310 kronor ävensom de av Riksdagen från ifrågavarande medel tidigare till uppgivna ändamål anvisade belopp utgått, utav återstoden av de medel, som äro eller bliva avsatta för ifrågavarande ändamål, till Kungl. Maj:ts förfogande ställes ett belopp av högst 3,000 kronor för främjande på annat sätt av nykterhet och motarbetande av dryckenskapens följder.

De till ärendet hörande handlingar skola tillhandahållas Riksdagens vederbörande utskott; och Kungl. Maj:t förbliver Riksdagen med all kungl. nåd och ynnest städse välbevågen.

Under Hans Maj:ts
Min allernådigste Konung och Herres frånvaro:

GUSTAF ADOLF.

Axel Schotte.

Utdrag av protokollet över civilärenden, hållet inför Hans Kungl. Höghet Kronprinsen-Regenten i statsrådet å Stockholms slott den 11 april 1913.

Närvarande:

Hans excellens herr statsministern STAAFF,
Hans excellens herr ministern för utrikes ärendena greve EHRENSVÄRD,
Statsråden PETERSSON,
SCHOTTE,
BERG,
BERGSTRÖM,
friherre ADELSSVÄRD,
PETRÉN,
STENSTRÖM,
LARSSON.
SANDSTRÖM.

Chefen för civildepartementet, statsrådet Schotte anförde:

Tillgäng-
liga medel.

Enligt 25 § i nådiga förordningen angående försäljning av brännvin den 9 juni 1905 skola de avgifter, som enligt samma förordning inflyta för rättigheterna till detaljhandel med brännvin, ävensom den nettovinst av rörelsen, som bolag enligt 21 § skall avstå, fördelas på det sätt, att, beträffande stad, tjugunio hundradelar av bolagets nyssnämnda avgifter och nettovinst tillfalla staden, under det återstoden insättes i statskontoret, samt att för landsbygd hela beloppet insättes i statskontoret.

Av de andelar, vilka sålunda ingå till statskontoret, skall avsättas ett belopp, motsvarande en hundradel av samtliga avgifter och vinstmedel för riket, för att användas till främjande av nykterhet och motarbetande av dryckenskapens följder.

I den proposition, som den 22 mars 1912 avläts till Riksdagen angående fördelning av de medel, som till och med år 1912 skulle komma att avsättas till främjande av nykterhet och motarbetande av dryckenskapens följder, beräknades, att för tiden $\frac{1 \text{ okt.}}{1 \text{ nov.}}$ 1907—31 december 1912 skulle komma att avsättas omkring 800,000 kronor. Som stöd härför anfördes dels att för tiden $\frac{1 \text{ okt.}}{1 \text{ nov.}}$ 1907—31 december 1909 avsatts 322,789 kronor 94 öre samt för försäljningsåret 1910 ett belopp av 168,317 kronor 8 öre eller sammanlagt 491,107 kronor 2 öre, dels ock att såväl år 1910 som år 1911 torde kunna anses som försäljningsår med medelmåttig avsättning, och då någon anledning att förvänta minskning för det senare året icke förefunnos, hade den årliga avsättningen under normala förhållanden beräknats komma att hålla sig snarare över än under 150,000 kronor. Denna beräkning har visat sig riktig i det att den 17 juni 1912 i statskontoret för försäljningsåret 1911 avsatts ett belopp av 190,513 kronor 80 öre. För tiden $\frac{1 \text{ okt.}}{1 \text{ nov.}}$ 1907—31 december 1911 hava sålunda avsatts 681,620 kronor 82 öre. Då även året 1912 torde komma att uppvisa en hög försäljningssiffra, torde numera kunna antagas att för tiden $\frac{1 \text{ okt.}}{1 \text{ nov.}}$ 1907—31 december 1912 kommer att avsättas åtminstone 850,000 kronor. Under antagande vidare av att för försäljningsåret 1913 skall komma att avsättas minst 175,000 kronor, skulle sålunda för tiden $\frac{1 \text{ okt.}}{1 \text{ nov.}}$ 1907—31 december 1913 komma att avsättas omkring 1,025,000 kronor.

Av dessa medel har Kungl. Maj:t och Riksdagen hittills förfogat över sammanlagt 800,945 kronor.

Skillnaden mellan dessa belopp eller i runt tal 224,000 kronor skulle sålunda utgöra den summa, som till och med år 1914 finnes tillgänglig.

Jag tillåter mig nu underställa Kungl. Maj:t frågan om fördelning av dessa medel.

Dessförinnan vill jag emellertid erinra, att Riksdagen i skrivelse den 17 maj 1912 i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående fördelning av medel till främjande av nykterhet och motarbetande av dryckenskapens följder anført följande. Då såväl i propositionen be-

Bestäm-
melser till
tryggande
av statens
rätt.

gärts anslag för olika byggnadsarbeten vid åtskilliga anstalter för vård av alkoholister som ock av Riksdagen under de senare åren i ett flertal fall beviljats anslag för sådant ändamål ansåg Riksdagen nödvändigt, att bestämmelser utfärdades, huru med byggnaderna skulle till tryggande av statens rätt förfaras därest anstalernas nuvarande verksamhet skulle upphöra. Då sådana bestämmelser lämpligast borde utarbetas genom Kungl. Maj:ts försorg ansågo sig Riksdagen böra göra framställning därom.

I anledning härav har jag inom civildepartementet låtit verkställa utredning, angående dels vad som i förevarande avseende redan kunde vara bestämt vid utanordnande av beviljade anslag och dels vilka föreskrifter som ytterligare kunde erfordras. Denna undersökning visar, att hittills sex alkoholistanstalter åtnjutit statsunderstöd för utförande av vissa nybyggnader.

Beträffande två anstalter, Sans Souci och Eolshäll, hava i deras stadgar intagits bestämmelser av huvudsakligt innehåll, att, därest anstalterna skulle komma att upphöra med sin verksamhet, tillgångarna, så i fast som lös egendom, sedan skulderna blivit gäldade, skulle tillfalla annan likartad stiftelse. Därjämte är i stadgarna föreskrivet, för Sans Souci, att styrelsen med samtycke av anstaltens inspektor och förtroendemän äger avyttra egendomen Sans Souci med tillhörigheter samt inrätta kuranstalt å annan plats, samt för Eolshäll, att ändring i stadgarna eller stiftelsens upplösning förutsätter beslut å två sammanträden och kvalificerad majoritet å det senare av dessa. Statsbidrag har i båda dessa fall lämnats först sedan det blivit styrkt, att i stadgarna jämväl intagits bestämmelse om, att nämnda föreskrifter icke kunde utan Kungl. Maj:ts tillstånd tillämpas eller ändras.

I fråga om två andra anstalter, Solvik och Floda, hava anstalernas styrelser avgivit skriftliga förbindelser att icke utan Kungl. Maj:ts särskilda medgivande i framtiden använda anstalterna till annat än det med desamma avsedda ändamål.

Beträffande de två återstående, Berga och Härnö, hava däremot inga motsvarande stadgebestämmelser eller förbindelser funnits före år 1912.

Vad angår de åtgärder, som kunna vidtagas till tryggande av statens rätt, ber jag att få framhålla, att då staten ju allenast lämnat större eller mindre bidrag till byggnadernas uppförande, staten ej lärer kunna fordra att få äganderätt till desamma. Någon in-teckning såsom för fordran torde ej lämpligen kunna ifrågasättas för dessa anslag. Man får nöja sig med en av de två utvägar, som hittills anlitats, ehuru deras juridiska värde ej lärer vara att skatta alltför högt. Sins emellan torde de vara likställda.

Man har också i fråga om tuberkulosanstalter, till vilka statsbidrag lämnas, fått nöja sig med förbindelse av vederbörande att icke utan Kungl. Maj:ts särskilda medgivande i framtiden använda anstalten till annat än det därmed avsedda ändamål. Då en dylik förbindelse, såsom jag nyss yttrat, torde vara likvärdig med stadgebestämmelser av ovan omförmält innehåll, synes för framtiden i de fall, då vederbörande anstalt ej har bestämmelser av nämnda slag i sina stadgar, böra krävas sådan förbindelse såsom villkor för statsbidrag. I enlighet härmed har också Kungl. Maj:t beträffande anstalterna Berga och Härnö infordrat sådan förbindelse före utanordnandet av de av 1912 års Riksdag beviljade anslag. Motsvarande förbindelse har också lämnats av frälsningsarméns förlagsaktiebolag i avseende å en av frälsningsarmén å Kurön upprättad alkoholistanstalt, vilken år 1912 tilldelats anslag till inköp av inventarier.

Innan jag övergår till de framställningar, som inkommit i ärendet ber jag få erinra, att Riksdagen, på vars initiativ nu förevarande bestämmelse i brännvinsförordningen tillkommit, i sin skrivelse i ämnet den 18 maj 1905 anförde, att Riksdagen genom formuleringen av 25 § i korthet antytt de ändamål, för vilka medlen borde användas. Av dessa medel, yttrade Riksdagen vidare, torde anslag kunna utgå till anordnande av föreläsningar i nykterhetsfrågan, till föreningar med nykterhetsundervisning såsom ändamål, till undervisning av lärare och lärarinnor i och för ett tillfredsställande ordnande av den dem ålagda undervisningen om rusdryckerna och deras verkningar jämte andra nykterhet främjande ändamål. Motarbetandet av dryckenskapens följder syntes åter enligt Riksdagens förmenande kunna ske genom anslag för upprättande av stats- eller kommunalasyler för alkoholister samt i form av understöd åt privata alkoholistasyler m. m.

De sålunda uttalade grundsatserna torde kunna anses hava tillämpats vid utdelningen av understöd från brännvinsmedlen. I övrigt hava inga fasta normer härför funnits.

Medicinalstyrelsen har nu i sitt utlåtande den 22 november 1912 angående statsbidrag till åtskilliga alkoholistanstalter i riket framställt förslag i detta avseende.

Medicinalstyrelsen hemställer nämligen att Kungl. Maj:t måtte till Riksdagen avlåta proposition om beviljande å extra stat av ett förslagsanslag å 93,000 kronor för statsbidrag till driftkostnaderna under år 1914 vid alkoholistanstalterna Sans Souci vid Uppsala, Eolshäll vid Stockholm, Solvik å Styrösö, Berga vid Stora Sköndal, Härnö nära Marie-

**Ifrågasatt
normering
av anslags-
fördel-
ningen.**

Medicinal-
styrelsen.

fred, Flodakolonien i Vemdalen, Kurön i Mälaren och Håkanstorp i Västra Vingåker enligt följande huvudgrunder.

Bidrag skulle utgå till anstalterna med 1 krona 50 öre för varje dag, som vårdplats visades hava varit belagd, dock att statsbidrag icke för någon dag finge utgå för större antal vårdplatser, än det för varje särskild anstalt bestämda. Statsbidraget skulle utbetalas halvårsvis efter den 1 juli och den 1 januari, sedan av anstalts inspektor bestyrkt uppgift angående antalet underhållsdagar för de under förflutna halvåret vårdade insänts till och godkänts av den myndighet, som erhöle Kungl. Maj:ts befallning att utbetala beloppet.

Som motiv för sitt förslag anför medicinalstyrelsen följande. Redan länge hade det synts medicinalstyrelsen mindre rättvist och mindre ägnat att tillgodose statens intressen, att statsbidrag till driftkostnaderna vid alkoholistanstalterna beviljats med en rund summa för år utan hänsyn till, i vilken grad vårdplatserna vid anstalterna varit belagda. Såsom av en bifogad tablå framginge, hade ej ens antalet tillgängliga vårdplatser varit normerande för understödsbeloppets storlek. Beloppet av det statsunderstöd, som för år 1911 — det första år, för vilket medicinalstyrelsen från anstalterna erhållit årsberättelser efter fastställt formulär — fölle på varje vårdplats, växlade mellan 447 och 294 kronor.

Den nytta, som för staten kunde anses härflyta av de privata vårdanstalterna, syntes dock snarare böra mätas efter, i vilken utsträckning dessas vårdplatser verkligen vore belagda. Med andra ord ett rättvist statsunderstöd borde utgå efter antalet underhållsdagar. Fördelades hela det beviljade statsanslaget för år 1911 på sådant sätt, komme, i den mån en beräkning låte sig utföra, statsunderstödet per underhållsdag att te sig mycket olika, växlande mellan 1:82 och 0:87 kronor. Detta lägsta understöd per underhållsdag tillkomme den anstalt, Flodakolonien, som uttog minsta avgift av de vårdade: av de flesta alls ingen och av några få en mindre inackorderingsavgift; antalet fria underhållsdagar vore vid nämnda anstalt 5,461 av 5,740 förefintliga.

Medicinalstyrelsen ansåge därför önskligt, att normen för beviljande av understöd till alkoholistanstalter på sådant sätt förändrades, att härigenom vunnes större överensstämmelse med vad för andra samhällsnyttiga privata vårdanstalter vore i detta avseende gällande. Såväl vid tuberkulossjukvårdsanstalterna som vid anstalterna för vanföras vård utginge statsunderstödet efter vård dag. Vid tillämpningen av denna princip finge man likväl tillse, att anstalternas ekonomi icke i alltför hög grad riskerades genom bestämmelser, som avsevärt minskade det nuvarande anslaget. Då de flesta anstalter ingalunda vore

fullt belagda — medelbeläggningen växlade i själva verket för år 1911 mellan 94 och 62 procent och torde i medeltal kunna sättas till omkring 75 procent av antalet befintliga vårdplatser — skulle ett bibehållande av ungefärligen nuvarande totalbelopp för utgående understöd vinnas genom att medgiva att statsbidraget sattes till 1 krona 50 öre per vård dag, ett belopp som nyligen prövats lämpligt för vårdanstalter för vanföra.

Hela det belopp, som kunde antagas komma att utgå till anstalterna under år 1914, kunde således beräknas till i runt tal 93,000 kronor mot 60,000 kronor för år 1913, men då hade jämväl antagits, att vårdplatsernas antal ökats från 138 till 201. Styrelsen hade även utgått från, att anstalterna skulle komma att arbeta under ungefär enahanda förhållanden och med proportionsvis samma beläggning, uttryckt i procent av platsantalet. Skulle en lag om tvångsinternering av alkoholister bliva gällande år 1914, komme detta möjligen att öka tillströmningen till anstalterna. Under antagande av, att alla tillgängliga platser vore belagda året om, skulle understödsbeloppet komma att uppgå till 110,800 kronor. Denna summa vore emellertid ett maximum, som med nu för år 1914 beräkneligt antal vårdplatser icke torde komma att uppnås.

Angående villkoren för åtnjutande av anslag torde de alltjämt böra bestämmas av Kungl. Maj:t, men på förslag av den centrala myndighet, inom vars verksamhetsområde anstalterna torde få anses huvudsakligen sortera, nämligen den från år 1913 inrättade socialstyrelsen.

I sitt utlåtande i ämnet anför socialstyrelsen följande. Socialstyrelsen delade medicinalstyrelsens mening därom, att den nuvarande formen för beviljande av statsunderstöd till alkoholistanstalterna ledde till en med hänsyn till de särskilda anstalternas insats i alkoholistvården mindre rättvis fördelning av detta understöd. Det syntes ock angeläget, att ändrade bestämmelser bleve genomförda, enligt vilka statsunderstödet till anstalterna avmättes efter den nytta de kunde anses bereda det allmänna. Styrelsen ansåge sig emellertid böra erinra, att från medicinalstyrelsens här återgivna förslag delvis avvikande synpunkter med avseende på grunderna för ifrågavarande statsbidrag nyligen framlagts av dels fattigvårdslagstiftningskommittén och dels nykterhetskommittén.

Socialstyrelsen.

I motiveringen till sitt förslag till lag om behandling av alkoholister framhölle fattigvårdslagstiftningskommittén, att det tilläventyrs vore riktigare, om statens bidrag till alkoholistvården beräknades, ej efter antalet befintliga platser, utan med hänsyn till antalet vårdade,

men att kommittén dock ej vågade föreslå en dylik beräkningsgrund, utan nödgades, för att ej förorsaka anstalterna svårigheter, ansluta sig till nuvarande förhållanden. Statsbidraget skulle alltså efter kommitténs beräkningar komma att utgå till anstalterna med omkring en krona per dag för varje plats, som hållits tillgänglig.

I häröfver avgivet underdånigt utlåtande hade nykterhetskommittén anført, att, därest icke alltför svåröverkomliga ekonomiska hinder skulle resa sig emot lagens tillämpning, statens bidrag borde sättas till högre belopp än fattigvårdslagstiftningskommittén ifrågasatt, och förordade kommittén ett statsbidrag, som komme att motsvara ungefär $\frac{3}{4}$ av vårdkostnaden per dag och person. Vid fastställande av de grunder, enligt vilka statsbidraget för vårdkostnaden skulle utgå, kunde efter kommitténs mening olika sådana ifrågakomma. Antingen kunde statsbidraget bestämmas till ett fixerat dagbelopp, stående i viss proportion till medelkostnaden av för alla anstalter fastställda vårdavgifter, dock med det undantag att statsbidraget icke finge överstiga vederbörande anstalts egen verkliga dagkostnad, eller också kunde statsbidraget utgå med viss procent av den av Kungl. Maj:t för varje särskild anstalt bestämda vårdavgiften, dock ej över ett visst fastställt maximibelopp. Måhända kunde ytterligare andra sådana grunder uppställas. Kommittén hade emellertid icke i frågans dåvarande läge velat förordna någondera av dessa beräkningsgrunder utan i detta avseende endast velat uttala, att innan erfarenhet vunnits rörande dessa förhållanden synnerlig försiktighet borde iakttagas vid ett första bestämmande av bidragsbeloppets storlek. Kommittén framhöll slutligen, att på vårdkostnadernas storlek inverkade i avsevärd grad de interneringsprinciper, enligt vilka anstalterna organiserades. Genom rationella anordningar vid anstaltsvården skulle nämligen de internerades arbetskraft kunna tillvaratagas med, bland annat, ett för anstaltens ekonomi gynnsammare resultat än de hittills i vårt land uppnådda. Att härpå bygga några kalkyler låte sig emellertid icke göra, utan endast en allsidig erfarenhet kunde giva slutgiltiga anvisningar.

Nämnda kommittéers yttranden och förslag gäve, enligt socialstyrelsens mening, vid handen, att beträffande grunderna för statens regelbundna understöd åt privata men i allmännyttigt syfte verk samma alkoholistanstalter flera olika meningar gjort sig gällande. Vad som särskilt försvårade frågans bedömande vore den omständigheten, att ett genomförande av föreslagen lagstiftning rörande tvångsinternering av alkoholister måste förutsättas öka behovet av för ändamålet lämpliga anstalter. Alltefter lagstiftningens karaktär samt med hänsyn

till i vad mån staten och kommunerna komme att själva anordna dylik anstaltsvård finge då tagas under omprövning, i vilken utsträckning det allmänna kunde böra ekonomiskt främja tillkomsten och underlätta driften av enskilda anstalter. Det ville därför synas socialstyrelsen, som om en definitiv lösning av sistberörda spørsmål förutsatte en närmare kännedom än vad nu kunde förefinnas ej mindre beträffande frågan om internering av alkoholister än även angående eventuellt inrättande av offentliga anstalter. Vid sådant förhållande och då, enligt vad socialstyrelsen inhämtat, berörda lagstiftning angående internering av alkoholister vore avsedd att träda i kraft först med ingången av år 1915, torde medicinalstyrelsens förslag om ändrade grunder för beräkningen av statsbidraget till alkoholistanstalernas driftkostnader icke i detta sammanhang böra upptagas till slutlig prövning.

Den fråga medicinalstyrelsen här väckt torde förtjäna allt beaktande. Man synes nämligen kunna hysa tvivel, huruvida de nuvarande utdelningsgrunderna i allo äro rättvisa och lämpliga. Emellertid finnas, såsom socialstyrelsen framhållit, flera olika meningar om hur saken bäst skall ordnas. En närmare undersökning torde därför vara av nöden, innan grundlinjerna definitivt bestämmas. Vid sådant förhållande och då 1914 under alla omständigheter blir ett övergångsår, ifall den av Kungl. Maj:t föreslagna lagen om internering av alkoholister bifalles och träder i tillämpning från och med år 1915, har jag icke för närvarande ansett mig böra föreslå några nya grunder för understödets utdelande.

Departements-
chefen.

Jag övergår härefter till de särskilda ansökningarna. Jag erinrar därvid, att under föregående år de ansökningar, som rört nykterhetsundervisning och dylika åtgärder till främjande av nykterheten, hava ankommit på föredragning av chefen för ecklesiastikdepartementet. Då emellertid nykterhetsverksamheten måste anses vara av väsentligen social karaktär, har jag, i enlighet med nådiga kungörelsen den 28 november 1912 och efter överläggning med nyssnämnda departementschef, funnit lämpligast, att ifrågavarande ärendesgrupp i sin helhet anses tillhöra civildepartementets behandling och föredragning.

På grund av särskilda framställningar har Riksdagen beviljat för vart och ett av åren 1894—1900 ett extra anslag av 2,000 kronor, för vart och ett av åren 1901—1904 ett extra anslag av 3,000 kronor samt för vart och ett av åren 1905—1908 ett extra anslag av 4,000 kronor

Kur-
anstalten
Sans Souci.

att utgå till *kuranstalten Sans Souci* på villkor, som av Kungl. Maj:t prövades lämpliga.

Sedermere har Riksdagen medgivit, att under de villkor, som av Kungl. Maj:t prövades lämpliga, finge såsom understöd för vartdera av åren 1909—1913 åt nämnda kuranstalt utgå ett belopp av 7,000 kronor av de, jämlikt 25 § i nådiga förordningen angående försäljningen av brännvin den 9 juni 1905, till främjande av nykterhet och motarbetande av dryckenskapens följder avsatta, hos statskontoret inestående medel.

Genom nådigt brev den 29 juni 1912 har Kungl. Maj:t för åtnjutande av berörda understöd under år 1913 föreskrivit enahanda villkor som tidigare varit uppställda.

I en till Kungl. Maj:t ingiven skrift har nu styrelsen för kuranstalten, med förmålan att anstalten alltjämt för sitt bestånd vore i största behov av understöd, anhållit, att Kungl. Maj:t måtte allt framgent och närmast för år 1914 föreslå Riksdagen att bevilja anstalten ett årsanslag av 7,000 kronor.

Ämbets-
verken.

I utlåtande den 16 september 1912 har medicinalstyrelsen tillstyrkt framställningen och därvid vitsordat, att anstalten fortfarande är i behov av statsunderstöd samt att de av Kungl. Maj:t för åtnjutande av förut beviljade understöd föreskrivna villkor blivit av anstalten uppfyllda, varefter socialstyrelsen i utlåtande den 10 mars 1913 tillstyrkt bifall till ifrågavarande framställning.

Av en bilagd redogörelse för anstaltens verksamhet under år 1911 framgår, att vid början av samma år i anstalten förefunnits 10 patienter; 28 hade under året mottagits och 24 blivit utskrivna, varefter 14 patienter vid årets slut kvarstodo. Beträffande resultatet av behandlingen anföres, att en sammanfattning av de uppgifter, som i februari 1912 från möjligast pålitliga håll inkommit, utvisade, att av de under år 1911 utskrivna 24 patienterna 11 förblivit absolutister, 4 ej missbrukat alkohol, 1 förbättrats, dock med enstaka återfall, och 5 förblivit oförbättrade eller föga förbättrade, varjämte resultatet beträffande 3 förblivit okänt. Särskilt betecknas resultatet beträffande 7 av de avgångna såsom synnerligen gott.

Inkomster och utgifter hava utjämnats vid 38,528 kronor 13 öre och tillgångarna, 32,775 kronor 82 öre, överstiga skulderna med 19,848 kronor 19 öre. Då motsvarande belopp år 1910 uppgick till 17,946 kronor 43 öre utgör skillnaden, 1,901 kronor 76 öre, ökad tillgång. Därjämte har en avbetalning å anstaltens skulder av 1,000 kronor verkställt.

I likhet med medicinalstyrelsen och socialstyrelsen anser jag kuranstalten fortfarande böra åtnjuta statsunderstöd. Även om någon förbättring inträtt i anstaltens ekonomiska ställning, torde likväl det begärda understödet, 7,000 kronor, vara nödvändigt för uppehållande av anstaltens verksamhet.

Departements-
chefen.

Riksdagen har på extra stat beviljat *Stockholms alkoholisthem* till uppehållande av verksamheten vid kuranstalten Eolshäll anslag för år 1899 av 2,000 kronor, för vart och ett av åren 1900—1903 av 4,000 kronor samt för ett vart av åren 1904—1908 av 6,000 kronor att utgå på de villkor, som av Kungl. Maj:t prövades lämpliga.

Stockholms
alkoholist-
hem Eols-
häll.

Sedermera har Riksdagen medgivit, att under de villkor, som av Kungl. Maj:t prövades lämpliga, finge såsom understöd för vardera av åren 1909—1912 åt Stockholms alkoholisthem utgå ett belopp av 8,500 kronor av de till främjande av nykterhet och motarbetande av dryckenskapens följder avsatta medel, varjämte Riksdagen år 1911 anvisat ett belopp av 3,500 kronor såsom bidrag till vissa byggnadsarbeten m. m. vid alkoholisthemmet. Slutligen har 1912 års Riksdag såsom understöd för år 1913 åt hemmet anslagit ett belopp av 8,500 kronor.

Genom nådigt brev den 29 juni 1912 har Kungl. Maj:t föreskrivit samma villkor för åtnjutande under år 1913 av beviljat understöd, som tidigare varit gällande.

I en till Kungl. Maj:t ingiven skrift har alkoholisthemmets styrelse anhållit, att Kungl. Maj:t täcktes föreslå Riksdagen att även för år 1914 bevilja anstalten ett anslag av 8,500 kronor.

Till följd av nådig remiss har medicinalstyrelsen i sitt förutnämnda utlåtande tillstyrkt framställningen och därvid vitsordat, att anstalten fortfarande är i behov av statsunderstöd samt att de för åtnjutande av beviljat understöd hittills uppställda villkor blivit av anstalten uppfyllda. Jämväl socialstyrelsen har tillstyrkt bifall till ansökningen.

Ämbets-
verken.

Av den ingivna berättelsen rörande anstaltens verksamhet under år 1911 framgår att från år 1910 kvarstått 12 patienter. Under år 1911 hava 28 inskrivits och lika många utskrivits, vadan antalet till år 1912 kvarvarande patienter ävenledes är 12. Antalet underhållsdagar har utgjort 5,300. Kurtiden har för 21 patienter varierat mellan $5\frac{1}{2}$ och $12\frac{1}{2}$ månader, under det de 7 återstående under året utskrivna lämnat anstalten efter kortare tid. Beträffande kurresultaten meddelas, att av de över 400 patienter, som under de sistförflutna 15 åren varit intagna å anstalten, man torde kunna hysa förhoppning, att nära 200 eller åtminstone en tredjedel av antalet patienter blivit botade.

Beträffande anstaltens ekonomi är att märka, att inkomster och utgifter balansera å 27,483 kronor 6 öre med ett överskott för inkomsterna av 102 kronor 29 öre. Inkomsterna hava huvudsakligen utgjorts av patientavgifter och statsanslag. Ehuru anstalten under året 1911 hyst 3 patienter mindre än föregående år hava utgifterna minskats med allenast omkring 1,000 kronor. Anstaltens tillgångar uppgå till 62,921 kronor 45 öre samt överstiga skulderna med 14,923 kronor 28 öre. Således i huvudsak samma ekonomiska ställning som föregående år.

Enligt revisionsberättelsen för år 1912, vilken jag låtit införskaffa, framgår emellertid, att anstalten varit i stort behov av vissa reparationer och förnyelser av inventarier m. m. Medel därtill hava erhållits genom gåva av enskild person. Det oaktat ansågs den ekonomiska ställningen brydsam.

Departements-
chefen.

Vid granskningen av handlingarna och särskilt en av medicinalstyrelsen upprättad jämförande tablå över statsanslag, frekvens och totalkostnad för år 1911 har jag fäst min uppmärksamhet vid att totalkostnaden för underhållsdag vid ifrågavarande anstalt är synnerligen hög, 5 kronor 7 öre, under det motsvarande kostnad vid anstalten Sans Souci, som kommer närmast i dyrhet, icke uppgår till högre belopp än 3 kronor 68 öre.

Då emellertid 1912 års revisorer synas hava riktat sin uppmärksamhet på nämnda förhållande samt anstaltens bestånd för närvarande skulle kunna äventyras genom indragning eller minskning av statsbidraget, tillstyrker jag att anslaget måtte utgå med oförändrat belopp, 8,500 kronor.

Kur-
anstalten
Solvik
å Styrsö.

På grund av särskilda framställningar har Riksdagen medgivit, att för vart och ett av åren 1909 och 1910 ett belopp av 5,000 kronor samt för vardera av åren 1911—1913 ett belopp av 7,000 kronor finge, av de till främjande av nykterhet och motarbetande av dryckenskapens följder avsatta medel, utgå till understöd åt *kuranstalten Solvik å Styrsö* på villkor, som av Kungl. Maj:t prövades lämpliga; därjämte beviljade Riksdagen sistnämnda år anstalten ett anslag av 7,000 kronor till påbörjande av en nybyggnad vid anstalten.

Genom nådigt brev den 29 juni 1912 hava föreskrivits enahanda villkor för understöds åtnjutande under år 1912, som tidigare varit uppställda.

I en till Kungl. Maj:t ingiven skrift har styrelsen för västra Sveriges blåbandsförbund — under hänvisning till att styrelsen år 1911 begärt ett anslag av 21,000 kronor till uppförande av en byggnad innehållande verkstadsrum, samlingsrum m. m. — anhållit om ett anslag

av 14,000 kronor för fortsättande och avslutande av arbetet med berörda nybyggnad; härjämte anhåller styrelsen om bidrag till driftkostnaderna med samma belopp som förut eller 7,000 kronor.

Ur en infordrad redogörelse över verksamheten vid anstalten är att anteckna, att under år 1912 21 patienter å anstalten erhållit vård. Av dessa voro 14 kvar från föregående år, och nyintagna 5 patienter, vilka betalade full avgift eller 2 kronor 50 öre för dag samt 2 medelösa patienter. Inkomsterna under år 1912 hava uppgått till 12,207 kronor 3 öre och understiga utgifterna med 565 kronor 10 öre. Bland inkomsterna märkas, förutom statsbidrag, 7,000 kronor, en gåva å 1,000 kronor och patientavgifter, 3,656 kronor 86 öre. Bland utgifterna hava hushållet och avlöningen ådragit anstalten största kostnaderna, respektive 5,172 kronor 24 öre och 3,569 kronor 37 öre; för fastigheten, inventarier, uppvärmning och belysning samt ränta och amorteringar har utgivits omkring 2,150 kronor, vartill komma utgifter för patienter och diverse till omkring 1,800 kronor. Anstaltens tillgångar utgjorde vid slutet av år 1912 32,141 kronor 26 öre med ett överskott utöver skulderna av 17,616 kronor 42 öre. Motsvarande överskottssiffra för år 1911 uppgavs till 21,636 kronor 91 öre.

I avgivet utlåtande har medicinalstyrelsen vitsordat, att anstalten uppfyllt hittills uppställda villkor för åtnjutande av statsbidrag, samt tillstyrkt, att anstalten måtte tilldelas dels ett anslag av 7,000 kronor till uppehållande av verksamheten vid anstalten under år 1914, dels ock ett belopp av 14,000 kronor för fullbordande av nybyggnader. Socialstyrelsen hemställer allenast om den förändringen att anslaget till nybyggnad måtte för år 1914 upptagas till 7,000 kronor i överensstämmelse med vad i föregående års proposition i ärendet uttalades.

Ämbets-
verken.

För egen del får jag ansluta mig till den av socialstyrelsen uttalade meningen och således tillstyrka, att anstalten tilldelas dels ett anslag av 7,000 kronor till uppehållande av verksamheten under år 1914, dels ock ett anslag av likaledes 7,000 kronor till fortsättande av arbetena å anstaltens nybyggnad.

Departements-
chefen.

Med bifall till Kungl. Maj:ts därom gjorda framställning har Riksdagen år 1909 medgivit, att av de till främjande av nykterhet och motarbetande av dryckenskapens följder avsatta medel finge under de villkor, som av Kungl. Maj:ts prövades lämpliga, utgå såsom bidrag till byggnadskostnaden för svenska diakonsällskapets alkoholisthem vid Stora Sköndal 12,000 kronor och såsom bidrag till uppehållande under år 1909 av verksamheten vid anstalten 6,000 kronor.

Vård-
hemmet
Berga.

Ytterligare har 1910 års Riksdag på enahanda sätt beviljat anstalten dels såsom fortsatt bidrag till byggnadskostnaden samt inventarieanskaffning m. m. 12,450 kronor, dels ock såsom bidrag till uppehållande under år 1910 av verksamheten vid anstalten 8,650 kronor.

I en till Kungl. Maj:t ställd skrift av den 4 november 1910 har svenska diakonsällskapets styrelse anhållit om statsbidrag för sitt vårdhem till belopp av 9,375 kronor, att användas till täckande av kostnaden för uppförande av ett växthus och anläggande av en handelsträdgård vid anstalten. Av skäl, för vilka redogörelse lämnats vid behandling av frågan om avlåtande av proposition till 1911 års Riksdag beträffande fördelning av de till främjande av nykterhet och motarbetande av dryckenskapens följder avsatta, till ingången av år 1912 tillgängliga medel, har diakonsällskapets styrelse i en den 6 mars 1911 dagtecknad skrift förklarat sig dels kunna anlägga en ändamålsenlig handelsträdgård med iakttagande av vissa inskränkningar i den ursprungliga planen, varigenom kostnaderna kunde nedbringas till 7,700 kronor, dels ock vara tillfredsställd, om anslaget fördelas på två, högst tre år.

Sedermera har 1911 års Riksdag såsom bidrag till påbörjande av anläggning av en handelsträdgård vid ifrågavarande alkoholisthem, numera benämnt *vårdhemmet Berga*, anslagit ett belopp av 3,000 kronor och såsom bidrag till uppehållande under år 1911 av verksamheten vid vårdhemmet anvisat 8,650 kronor, varefter 1912 års Riksdag beviljat vårdhemmet dels ett anslag av 3,700 kronor till fortsättande av arbetena å handelsträdgården dels ock 8,650 kronor till uppehållande av hemmets verksamhet under 1912.

Genom nådigt brev den 1 november 1912 har Kungl. Maj:t förklarat, att för åtnjutande av de utav 1912 års Riksdag till ifrågavarande anstalt beviljade statsbidrag skulle lända till efterrättelse enahanda bestämmelser, som tidigare varit fastställda, dock att tillsynen över anstalten från och med år 1913 skulle utövas av överståhållaren eller en utav överståhållarämbetet förordnad inspektor.

Diakonsällskapets styrelse anhåller nu i en till Kungl. Maj:t ingiven skrift dels om ett anslag å 8,650 kronor för uppehållande under år 1913 av verksamheten vid vårdhemmet, dels ock om ett belopp av 1,000 kronor för avslutande av arbetena med vårdhemmets trädgård.

Av en bifogad redogörelse över vårdhemmets verksamhet under år 1911 framgår, att från år 1910 kvarstått 19 patienter och under året intagits 23. 20 patienter hava under året lämnat anstalten, var-

efter densamma vid årsskiftet varit belagd med 22 patienter eller det antal, som för närvarande högst kan emottagas. Samtliga från anstalten utskrivna patienter hava vistats vid anstalten minst under ett halft år, 15 under ett års tid. Ingen har under året behöft direkt avvisas från vårdhemmet. Medeltidsvistelsen för de utskrivna har uppgått till 336 dagar. Beträffande kuresultatet anser anstaltens läkare, att desamma i 13 fall kunna betecknas som goda, i 2 som relativt goda, i 3 som osäkra och i 2 såsom dåliga.

Den ekonomiska översikten utvisar en brist för år 1911 av 264 kronor 78 öre. Inkomsterna under året, förutom statsbidrag, hava huvudsakligen bestått av vårdavgifter och inkomster av patienternas arbete, tillsammans något över 10,500 kronor. Utgifterna hava uppgått till 22,706 kronor 71 öre. Den upprättade inkomst- och utgiftsstaten för år 1913 slutar å ett belopp av 20,756 kronor 82 öre. Här hava vårdavgifter och patienternas arbete upptagits till 10,000 kronor, varjämte beräknats dels statsbidrag till driften med oförändrat belopp, 8,650 kronor, dels ock en inkomst från trädgården av 2,000 kronor. Slutligen kan anföras, att ett nytt system för tilldelande av flitpenningar åt patienterna börjat tillämpas, som, enligt vad läkaren anført, visat sig synnerligen förmånligt och torde säkerligen mycket hava bidragit till att patienterna i så stor utsträckning verkligen kvarstannat under ett års tid.

I ingivna utlåtanden hava medicinalstyrelsen och socialstyrelsen, med vitsordande av att anstalten uppfyllt hittills uppställda villkor för erhållande av statsbidrag, tillstyrkt bifall till ansökningen.

Ämbets-
verken.

Såsom jag vid föredragning av ärendet angående statsunderstöd åt vårdhemmet för år 1912 omnämnde, hade farhågor yppats, att 1911 och närmast följande års förvaltning skulle komma att utvisa förlust. Såväl 1911 års utgifter som 1913 års stat bestyrka dessa farhågor. Under dessa förhållanden får jag, särskilt då vårdhemmets anslagskrav icke gå utöver ramen för vad som förut beviljats, tillstyrka bifall till ansökningen och således förorda dels att anstalten för fullbordande av arbetena å handelsträdgården tillerkännes ett belopp av 1,000 kronor att utgå av de medel, som nu äro avsedda att fördelas, dels ock att anstalten av samma medel erhåller ett anslag av 8,650 kronor för uppehållande av verksamheten under år 1913.

Departements
chefen.

Med bifall till Kungl. Maj:ts därom gjorda framställning har Riksdagen år 1910 medgivit, att av de till främjande av nykterhet och

Strängnäs
stifts alko-
holisthem
vid Härnö.

motarbetande av dryckenskapens följder avsatta medel finge under de villkor, som av Kungl. Maj:t prövades lämpliga, utgå såsom bidrag till anordnande av *Strängnäs stifts alkoholisthem vid Härnö* 17,000 kronor och såsom bidrag till uppehållande under år 1911 av verksamheten vid anstalten 5,000 kronor.

Därefter har dels 1911 års Riksdag såsom bidrag till uppehållande under år 1912 av verksamheten vid hemmet anvisat ett anslag av 5,000 kronor, dels 1912 års Riksdag beviljat hemmet ett understöd av likaledes 5,000 kronor såsom bidrag till uppehållande av verksamheten under år 1913 samt ett ytterligare anslag av 7,270 kronor till bestridande av kostnaderna för vissa nybyggnads- och ändringsarbeten vid anstalten ävensom för anskaffning av vissa inventarier.

Genom nådigt brev den 8 november 1912 har Kungl. Maj:t förklarat, att för åtnjutande av sistnämnda statsbidrag enahanda bestämmelser skulle lända till efter rättelse, som tidigare varit fastställda.

Anstalten är avsedd för 15 patienter; någon uppgift angående kurresultat har ännu icke lämnats.

I en till Kungl. Maj:t ingiven skrift av den 28 september 1912 har styrelsen för alkoholisthemmet anhållit dels om ett anslag av 7,000 kronor som bidrag till uppehållande av hemmets verksamhet under år 1914 dels om ett understöd för en gång av 1,000 kronor till anskaffande av linoleummattor.

I infordrade redogörelser över anstaltens förhållanden uppgives, att anstaltens tillgångar och skulder den 31 december 1912 skulle uppgått till 46,625 kronor 38 öre med en uppgiven kapitalbehållning av 41,515 kronor 73 öre. Beträffande sistnämnda uppgift må emellertid, i anslutning till vad jag föregående år omnämmt, framhållas, att fastighetens bokförda värde synes vara väl högt upptaget. Inkomster och utgifter balansera å 18,763 kronor 45 öre med en uppgiven brist av 1,692 kronor 20 öre, varvid emellertid är att märka att såsom utgift avförts en avsättning till »reservfond», uppgående till högre belopp än nämnda brist.

I infordrat utlåtaende har medicinalstyrelsen — med vitsordande av att anstalten uppfyllt de för åtnjutande av hittills beviljade statsbidrag uppställda villkor — tillstyrkt, att anstalten tilldelades ett anslag av 1,000 kronor för anskaffande av linoleummattor ävensom, beträffande anslaget till anstaltens drift, anfört att det begärda beloppet, 7,000 kronor, syntes alltför högt i förhållande till det understöd, som för motsvarande ändamål komme andra alkoholistanstalter till del; då emellertid enligt medicinalstyrelsens åsikt det nu till anstalten utgående anslaget vore väl lågt, tillstyrkes ett anslag av 5,500 kronor

som bidrag till anstaltens driftkostnader under år 1914, vilket belopp ungefär motsvarade 365 kronor för var och en av anstaltens 15 vårdplatser.

Socialstyrelsen ansluter sig till vad medicinalstyrelsen anfört.

Då ämbetsverken vitsordat, att anstalten uppfyllt hittills uppställda villkor för åtnjutande av statsbidrag samt tillstyrkt beviljandet av statsbidrag åt anstalten även innevarande år, anser jag mig icke böra för närvarande härutinnan hemställa om någon ändring. Beträffande storleken av de anslagsbelopp, som må tillkomma anstalten, ansluter jag mig till medicinalstyrelsens hemställan och får följaktligen tillstyrka, att anstalten tilldelas dels ett anslag av 1,000 kronor för anskaffande av linoleummattor, dels ock ett understöd till uppehållande av anstaltens verksamhet under år 1914 av 5,500 kronor.

Departements-
chefen.

Riksdagen har för vart och ett av åren 1911 och 1912 beviljat *sällskapets för kristlig social nykterhetsverksamhet Flodakoloni* dels 5,000 kronor såsom bidrag till uppehållande av verksamheten vid kolonien, dels ock likaledes 5,000 kronor för uppförande av en nybyggnad vid kolonien.

Jordbruks-
kolonien
Floda.

Genom nådigt brev den 29 juni 1912 har Kungl. Maj:t förklarat att för åtnjutande av senast beviljade statsbidrag skulle lända till efterrättelse enahanda bestämmelser, som tidigare varit fastställda.

I en till Kungl. Maj:t ingiven skrift anhåller nu sällskapet — med förmälan att koloniens verksamhet mer än fördubblats sedan statsbidrag för kolonien första gången söktes, samt att kolonien genom nu pågående nybyggnadsarbeten komme att under år 1913 förfoga över minst 30, eventuellt 50, vårdplatser förutom 5 lägenheter för kolonistfamiljer — om ett anslag av 10,000 kronor för uppehållande av koloniens verksamhet under år 1913.

a) Anslag
till under-
hållskost-
nader.

I sällskapets årsberättelse anföres bland annat följande. Sällskapets ändamål är att vid upprättade kolonier omhändertaga genom rusdrycker skadade personer, i synnerhet från fångvårdsanstalter, med vitsord om gott uppförande frigivna fångar och lösdrivare, som på egen begäran mottagas på bestämd tid. Meningen är att söka åstadkomma en förbindelse mellan de onyttiga, på samhället parasiterande, alkoholiserade arbetslöse och Norrlands outnyttjade myr- och andra odlingsmarker. Planen för kolonisationsverksamheten är att upprätta ej enstaka hem utan grupper av kolonier under sällskapets ledning. Varje grupp av

från varandra på 3—5 km. avstånd belägna kolonier skola hava gemensam arbetsledning, och skola i gruppen ingå så många kolonier, att en nödvändig fördelning av olikartat patientmaterial kan äga rum. Gruppen ledes av en föreståndare. Varje koloni inom gruppen bör så mycket som möjligt taga formen av ett större lantushåll och får därför ej hysa större antal kolonister än driftens ekonomisering kräver. Kolonien förestås av en husfader. Till varje enskild koloni skall höra ett antal små bebyggda »provkolonat», vid vilka de kolonister, som under två års tid skött sig väl och som önska bli egnahemsbyggare, få såsom relativt självständiga brukare tillfälle att under några år pröva sin förmåga att sköta sig och sitt inuan de slutligen förhjälpas till egna småbruk.

Verksamheten vid kolonien har i huvudsak fortgått efter den plan, som föregående år meddelats. Kolonisternas arbete, vars värde visserligen för anstalten är ganska ringa, innan de med stor kostnad återförts till hälsa samt bibringats arbetsskicklighet, har emellertid visat sig vara av stor betydelse som hävstång till moralisk upprättelse, varförutom det torde vara självfallet att de hava gagn av vad de lära, isynnerhet som arbetet här ej tages som lek utan bedrives under strävan att komma därhän, att kolonien kan ekonomiskt bära sig. Ännu är ju kolonien alltför ung för att sådant skall kunna sättas i fråga, men utvecklingen under det gångna året ger gott hopp för framtiden. Bortsett från enstaka tillfällen har också större lugn och arbetsvillighet varit rådande än tillförne.

Från år 1910 kvarstodo 12 kolonister. Under år 1911 hava 28 kolonister intagits och 21 utskrivits, vadan den 31 december 1911 kvarstodo 19 kolonister; sedan koloniens öppnande hava inskrivits 61 och utskrivits 42 personer. Behandlingstiden för de under år 1911 utskrivna har för 9 varat i 6 månader — över 2 år, för 6 växlat mellan 3 och 6 månader och för likaledes 6 understigit 3 månader. Medelbehandlingstiden har uppgått till 202 $\frac{1}{2}$ dagar.

Beträffande kuresultatet meddelas nu, utöver de uppgifter, som föregående år i sådant avseende avgävos, följande: bortsett från 6, om vilka all upplysning saknas, och 5, som blivit sända till hospital eller sjukhem, har upplysning kunnat erhållas beträffande 19 hittills från kolonien utskrivna personer. Av dessa kunna 15 anses varaktigt, därav några fullständigt förbättrade, 1 förbättrad och 3 återfallna.

Rörande sällskapets ekonomiska ställning framgår av revisionsberättelsen, att inkomster och utgifter under år 1911 utjämnas vid 53,971 kronor 51 öre. Inkomsterna hava huvudsakligen bestått i gåvor 24,052 kronor 5 öre, samt medlemsavgifter, 5,772 kronor 65 öre. Bland ut-

gifterna märkes en avbetalning å skuld å 1,618 kronor 26 öre samt inlösta accepter 6,410 kronor. Tillgångar och skulder balansera å 43,564 kronor 15 öre med en kapitalbehållning av 20,834 kronor 13 öre. Motsvarande summa vid årets början utgjorde 13,489 kronor 82 öre. Huvuddelen av denna ökning torde kunna tillskrivas en erhållen gåva å 9,000 kronor, varav dock 6,000 kronor jämlikt uppställt villkor skolat användas till inköp av en hittills arrenderad fastighet.

Till belysande av ökningen i arbetet vid kolonien ävensom förhållandet mellan antalet fria underhållsdagar och antalet dylika, för vilka betalning erlagts, meddelar sällskapet styrelse följande sammanställning av antalet underhållsdagar vid kolonien under de sex första månaderna av åren 1909—1912:

	Betalande.	Fria.	Summa.
1909	—	487	487
1910	69	1,697	1,766
1911	350	2,553	2,903
1912	650	3,135	3,785

I infortrade utlåtanden hava medicinalstyrelsen och socialstyrelsen, då antalet vårdplatser kommer att ökas från 17 till 30 å 50 och anslaget till anstaltens drift redan förut är lägre än vid övriga statsunderstödda anstalter, tillstyrkt bifall till förevarande ansökning.

Ämbets-
verken.

I ytterligare en skrift anhåller sällskapet om ett anslag av 10,000 kronor för anskaffande av maskiner, redskap och verktyg för kolonien.

I ansökningen anför sällskapet bland annat följande: Även om koloniens patienter bleve botade från sin alkoholism, skulle de, därest de ej tillika bibringades arbetshåg och arbetsskicklighet, snart återfalla i sitt förra liv på grund av sin oförmåga att åtaga sig och fullgöra ett ordentligt arbete och i regel som följd härav avsaknad av existensmedel. Sällskapet har därför städe lagt stor vikt vid kolonisternas uppfostran. Härvid har befunnits nödigt att upprätta fullt ändamålsenliga verkstäder och avlöna i olika yrkesgrenar fullt kompetenta personer som instruktörer. Sålunda finnas för närvarande vid kolonien lärare i jordbruksarbeten, snickeri och måleri samt i smide, såväl grövre som konstsmide, ävensom ordnade verkstäder för skomakeri, sadelmakeri, snickeri, målning, smide och plåtslageri. På dessa verkstäder och deras inredning samt förseende med maskiner har sällskapet nedlagt stora

b) Anslag till
inventarier.

kostnader. Nu erfordras ytterligare åtgärder dels för att kunna bereda utrymme för flera arbetare, dels ock för att genom maskinella anordningar och modärna verktyg utveckla verkstäderna så, att de så småningom kunna utvecklas till ekonomiskt bäriga företag, vilka bliva till stöd för kolonien och de kolonister, som efter genomgången kur vid Floda slå sig ned i koloniens närhet såsom småbrukare å koloniens s. k. provkolonat.

Ämbets-
verken.

Medicinalstyrelsen har i sitt utlåtande avstyrkt framställningen, då redogörelse för beloppet fullständigt saknades och styrelsen således icke kunde granska, i vilket förhållande det begärda beloppet stode till anskaffningarna av inventarier. Häri instämmer socialstyrelsen samt anför ytterligare, att som sällskapets ekonomiska ställning synes vara ganska god torde ett avslag icke behöva äventyra den behjärtansvärda verksamhetens fortbestånd, och då nu ifrågavarande medel vore strängt anlidade borde de ej tagas i anspråk i annat fall än då ett tydligt uppvisat behov oundgängligen krävde sådant.

Departements-
chefen.

Vad beträffar det sökta anslaget av 10,000 kronor till koloniens underhållskostnader under år 1913 är jag ense med ämbetsverken och tillstyrker följaktligen, att det sökta anslaget måtte tilldelas kolonien.

Beträffande anslaget till inventarieanskaffning har jag inhämtat, att sällskapet har för avsikt att för koloniens behov anskaffa en begagnad lokomobil med cirkelsåg till en kostnad av omkring 5,000 kronor; värmeledning till den s. k. annexbyggnaden och tvättstugan för 2,800 kronor; verktyg och maskiner för snickarverkstaden såsom mekanisk hyvel, handsåg, stämmaskin och hyvelbänkar för 1,500 kronor; för smedjans del bockmaskin, klippmaskin, bormaskin, städ, järnsvarv, skruvstycken, bälg och erforderliga småverktyg för 1,500 kronor; för jordbrukets behov tippvagnar för torvtransport, stubbrytareplogar, harvar, såningsmaskin, hästräfsa, rullharv och dikningsverktyg för 800 kronor, brandredskap för 100 kronor samt ladugårdsinventarier för likaledes 100 kronor. Frånsett värmeledning och brandredskap avser nyanskaffningen således att bereda ökade tillfällen till arbete för kolonisterna.

Jag har här ovan med någon utförlighet refererat sällskapets årsberättelse, och detta har skett i avsikt att ge en mera tydlig föreställning om den säregna arten av sällskapets nykterhetsverksamhet. Vid alkoholistanstalter i allmänhet synes det vara ett viktigt led i den upprättande verksamheten att kunna bereda patienterna sysselsättning med kroppsarbete. Vid Flodakolonien gäller detta i än högre grad och detta ej endast ur hygie-

nisk synpunkt, enär skyddslingarna ej blott måste botas från alkoholmissbruk utav även läras nyttigt arbete, varmed de sedermera skola kunna försörja sig. Anskaffningsplanerna kunna möjligen vid första påseendet förefalla något stort tilltagna, men detta torde förklaras av den tillämnade betydande ökningen i patientantalet.

Beläggningssiffran i förhållande till antalet platser utgjorde för år 1911, enligt medicinalstyrelsens utredning, 94 procent. Verksamheten torde således kunna anses befinna sig i stark utveckling och därmed möjligheten till nyttigt arbete behöva ökas. De klimatiska förhållandena lägga också hinder i vägen för att sysselsätta patienterna med jordbruksarbete mer än under en del av året. Det förefaller mig därför, som om den ifrågavarande nyanskaffningen vore behöfelig. Vad därefter beträffar sällskapet för måga att självt bestrida utgifterna visar visserligen dess revisionsberättelse för år 1911 behållning, men torde denna huvudsakligen representeras av fastighetens värde. Inkomsterna äro fortfarande till största delen gåvor, och sällskapet har alltjämt måst röra sig med åtskilliga skulder. Vida övervägande antalet patienter åtnjuta fri vård, och bidraget till driftkostnader är, såsom ämbetsverken anmärkt, lägre än vid övriga anstalter. Då nu de påräkneliga medlen utan svårighet synas lämna tillgång till det begärda bidraget till viss inventarieanskaffning, har jag för min del funnit mig böra förorda detsamma.

På grund av särskilda framställningar har Riksdagen beviljat för vart och ett av åren 1910—1913 ett anslag av 750 kronor från de för nykterhetsändamål avsatta, hos statskontoret innestående medel att utgå till styrelsen för *internationella byrån för alkoholismens bekämpande*.

Internationella byrån för alkoholismens bekämpande.

I en till Kungl. Maj:t ingiven skrift har nu lektorn Johan Bergman såsom ordförande i byråns styrelse anhållit om ett understöd åt byrån jämväl för år 1914 av 750 kronor.

I infördrat utlåtande har socialstyrelsen tillstyrkt ifrågavarande anslag.

Socialstyrelsen.

Mot bifall till ansökningen är från min sida intet att erinra.

Departementschefen.

I en till Kungl. Maj:t ställd skrift av den 30 september 1911 har Karl Larsson å frälsningsarméns vägnar anhållit, att *frälsningsarméns alkoholisthem för kroppsarbetare å Kurön* i Mälaren måtte erhålla dels ett anslag å 12,000 kronor för inköp av vissa för alkoholisthemmet erforderliga inventarier, dels ock ett understöd av 7,500 kronor för uppehållande under år 1912 av verksamheten vid hemmet. Vid fördragning av ärendet tillstyrkte departementschefen, som mot det för

Frälsningsarméns alkoholisthem för kroppsarbetare å Kurön.

inköp av inventarier begärda anslaget allenast anmärkte, att detsamma syntes lämpligen kunna fördelas på två år, att med anledning av förevarande ansökning i proposition angående fördelning av de för nykterhetsändamål avsatta brännvinsförsäljningsmedel måtte föreslås, att anstalten tilldelades dels ett anslag av 6,000 kronor som bidrag till inköp av inventarier, dels ock ett understöd av 7,500 kronor för uppehållande av verksamheten vid anstalten under år 1912. I enlighet härmed avfattades ock Kungl. Maj:ts proposition till 1912 års Riksdag.

Vad Kungl. Maj:t sålunda föreslagit blev av Riksdagen bifallet och skulle anslagen utgå under de villkor, som av Kungl. Maj:t prövades lämpliga.

Genom nådigt brev den 1 november 1912 har Kungl. Maj:t där-
efter föreskrivit, att för åtnjutande av ovan omförmälda statsbidrag följande villkor skulle lända till efterrättelse, nämligen: att å anstalten för vård mottagas allenast obemedlade eller mindre bemedlade manliga alkoholister; att vårdavgiften för patient icke sattes högre än till 250 kronor för år; att tillsvidare vid anstalten icke flera än 20 patienter samtidigt vårdades; att anstaltens förvaltning handhades av frälsningsarmén, som antoge föreståndare för anstalten; att anstalten stode under tillsyn och kontroll av landshövdingen i Stockholms län eller, om han ansåge sig därtill förhindrad, utav en av Kungl. Maj:ts befallningshavande i länet utsedd inspektor; att de å anstalten intagna sjukas vård övervakades av legitimerad läkare; att till medicinalstyrelsen ställd berättelse med redogörelse för anstaltens verksamhet under året före utgången av mars månad nästföljande år av anstaltens styrelse och läkare avlämnades till förste provinsialläkaren i länet, samt att till nämnda berättelse fogades särskilda över anstaltens förvaltning under det år berättelsen avsåge upprättade räkenskaper, utvisande såväl anstaltens utgifter och inkomster som ock dess tillgångar och skulder.

I en till Kungl. Maj:t ingiven skrift av den 12 oktober 1912 har frälsningsarméns förlagsaktiebolag, med förmälan att anstaltens behov av understöd kvarstode till oförminskad grad, hemställt, att Kungl. Maj:t måtte till Riksdagen i proposition angående fördelning av de medel, som till befrämjande av nykterhet och motarbetande av dryckenskapens följder avsatts, föreslå, att frälsningsarméns alkoholisthem för kroppsarbetare å Kurön måtte tillerkännas dels ett anslag av 6,000 kronor för inköp av inventarier för anstalten, dels ock ett understöd av 7,500 kronor för uppehållande under år 1913 av anstaltens verksamhet.

Beträffande anstaltens ekonomi är att anteckna, att inkomster och utgifter för år 1912 utjämnas vid 53,377 kronor 5 öre med en brist,

täckt i förskott av frälsningsarmén, av 6,702 kronor 42 öre. I vårdavgifter hava influtit 4,833 kronor, från lantbruket 2,556 kronor 32 öre. Övriga inkomster hava utgjorts av, förutom statsanslag 13,500 kronor, gåvor 25,275 kronor 33 öre samt diverse inkomster 509 kronor 98 öre. Bland utgifterna märkas avlöningar 3,720 kronor 46 öre, kost 9,029 kronor 82 öre, omkostnader för lantbruket 2,810 kronor 4 öre, inventarier 7,155 kronor 53 öre, nybyggnader 18,868 kronor 48 öre, avbetalning å in-tecknad skuld 2,500 kronor och diverse omkostnader 7,134 kronor 77 öre. Dessutom fanns vid anstalten vid årskiftet ett förråd av foder m. m. till ett värde av 1,600 kronor. Sammanläggas sistnämnda belopp med den avbetalade summan, 2,500 kronor, och dragas dessa 4,100 kronor från den bokförda bristen, utvisar rörelsen en verklig brist på allenast omkring 2,600 kronor. Beträffande posten 7,134 kronor 77 öre meddelas från frälsningsarmén, att nämnda utgifts-post huvudsakligen tillkommit på den grund att anstaltens patienter ofta måst förses med kläder vid sin ankomst till anstalten samt att anstalten mången gång måst bisträcka patienterna med kontanta belopp i och för utlösande av deras sista tillhörigheter, vilka vanligen hamnat på någon pantlåneinrättning. Nämnda förhållanden äro ock orsaken till att något behov av flitpenningar för patienterna åtminstone för närvarande ej förefinnes, då de patienter, för vilka flitpenningar kunde beräknas utgöra en sporre till ökad arbetsflit, vanligen stå i större eller mindre skuld till anstalten för utgifter av ovan anfordrad art. De få därför i mån av arbetskraft och vaknande ambition söka göra rätt för sig i gengäld för vad anstalten för dem direkt utgivit. För övrigt omfattas arbetet vid anstalten, huvudsakligen jordbruks- och byggnadsarbete samt enklare hantverksdrift, med glädjande intresse av anstaltens patienter.

Anstalten öppnades den 10 januari 1912. Under året hava 29 patienter intagits; av dessa hava 11 lämnat anstalten före utgången av kurtiden, som är minst 1 år. Vid årsskiftet funnos således 18 patienter kvar vid anstalten.

I avgivna utlåtanden hava medicinalstyrelsen och socialstyrelsen vitsordat, att anstalten uppfyllt de för åtnjutande av statsbidrag uppställda villkor samt tillstyrkt bifall till anstaltens ansökning.

Ämbets-
verken.

Liksom de hörda myndigheterna har icke heller jag något att erinra mot bifall till ansökningen. Jag tillstyrker följaktligen, att an-

Departements-
chefen.

stalten tilldelas dels ett anslag av 6,000 kronor till inköp av inventarier, dels ock ett understöd av 7,500 kronor för uppehållande under år 1913 av anstaltens verksamhet.

Föreningen
Vita bandets
alkoholist-
hem för
kvinnor å
egendomen
Håkanstorp.

I en till Kungl. Maj:t ingiven skrift har föreningen Vita bandets centralstyrelse anhållit om anslag från de till befrämjande av nykterhet och motarbetande av dryckenskapens följder avsatta medel till upprättande av ett *alkoholisthem för kvinnor å egendomen Håkanstorp* i Västra Vingåkers socken. I sådant avseende anhåller styrelsen om dels 7,100 kronor till betäckande av kostnader för nödiga reparationer och omändringar vid Håkanstorps gård, dels 10,000 kronor till anskaffande av yttre och inre inventarier, dels ock om 1,200 kronor som bidrag till anordnande av telefondelning till anstalten; varjämte styrelsen slutligen anhåller om ett belopp av 8,760 kronor såsom bidrag till underhållskostnaderna för 12 patienter under åren 1913 och 1914.

I ansökningen jämte bifogade handlingar anföres huvudsakligen följande.

Under senare åren hava i vårt land flera alkoholistanstalter för män upprättats med hjälp av statsbidrag. Men för de kvinnliga alkoholisterna hade ingenting åtgjorts, om man bortsåge från ett par mindre privata hem, vars dryga avgifter likväl förutsatte ekonomiskt välstånd hos patienterna. För de obemedlade kvinnliga alkoholisterna funnes intet tillfälle till vård, och personer, som genom sin verksamhet kommit i beröring med dylika fall, hade blivit livligt övertygade om att här föreligger ett verkligt behov. För att i någon mån avhjälpa detta behov beslöt föreningen Vita bandet eller, som dess fullständiga namn lyder, svenska kvinnors kristna nykterhetssällskap Vita bandet, utgörande en gren av en motsvarande internationell sammanslutning, vid sitt allmänna årsmöte sommaren 1911, därtill länge uppmanad av såväl läkare som andra intresserade, att upprätta en vårdanstalt för mindre bemedlade kvinnliga alkoholister. För detta ändamål har föreningen förvärvat egendomen Håkanstorp till ett pris av 25,000 kronor. Av köpeskillingen erlades 1,000 kronor vid kontraktets underskrivande, 10,600 kronor skulle erläggas vid tillträdet den 1 november 1912, varefter återstoden skulle få inestå mot säkerhet av inteckningar i egendomen. Denna omfattade 25 tunnland åker och 32 tunnland skog och vore vackert och sunt belägen vid sjön Kolsnaren 4 kilometer från Baggetorps station i en folkrik trakt och likväl tillräckligt isolerad. Åbyggnaderna vore solitt uppförda. Huvudbyggnaden innehölle 2 vå-

ningar och inrymde å nedre botten 4 rum, kök och hall samt i övre våningen likaledes 4 rum och hall.

I detta hem vore det föreningens avsikt att bereda plats och vård åt omkring 12 patienter. Lämplig föreståndarinna hade anställts och hemmet vore avsett att öppnas under hösten 1912. Hemmet vore avsett huvudsakligen för mindre bemedlade kvinnliga alkoholister. Hemmet ville bjuda ett verkligt hemlivsfostrande inflytande under rik omväxling av innesysslor såväl som hälsobringande friluftsarbete i trädgård och åker. Behandlingen skulle gå ut på att stärka patienternas försvagade vilja och fysik samt samtidigt återuppväcka deras livsenergi och arbetsglädje.

Hemmets organisation och ekonomiska förvaltning skulle handhavas av en särskild styrelse, vald av Vita bandets centralstyrelse. Centralstyrelsen skulle tillika utse ordförande i styrelsen för hemmet, varemot hemmets styrelse hade att utse övriga funktionärer. Denna styrelse skulle bland annat hava till uppgift att under gemensamt ansvar förvalta alla hemmets tillgångar, antaga föreståndare, kvinnlig eller manlig läkare och erforderlig tjänstepersonal, pröva och besluta om intagande och utskrivning av patienter samt upprätta ordningsregler för hemmet med mera. Styrelsen skulle icke åtnjuta arvode, men skulle äga rätt att utfå gottgörelse för resor i och för hemmets angelägenheter. Ändringar i stadgarna skulle för att bli gällande godkännas å 2 på varandra följande sammanträden med centralstyrelsen.

Åtskilliga förändringar och reparationer ävensom målning av byggnaderna vore av nöden. Enligt ingivet kostnadsförslag skulle för desamma erfordras ett belopp av 7,100 kronor.

Enligt bifogat meddelande från telegrafverket skulle kostnaden för anläggande av telefonledning genom telegrafverkets försorg uppgå till 600 kronor, vartill komme kostnaden för stolpar, uppgiven till likaledes 600 kronor.

Beträffande föreningens ekonomiska resurser uppgiver styrelsen, att till förverkligande av företaget hittills insamlats ett belopp av 13,000 kronor jämte en förbindelse å inbetalning av ytterligare 1,500 kronor inom 2 år.

Vad angår föreningens förutsättningar för handhavande av en anstalt av ifrågavarande slag samt den uppgjorda planens ändamålsenlighet hava dels 3 ledamöter av fattigvårdslagstiftningskommittén, dels ock läkarna vid alkoholistanstalterna vid Berga och Härnö samt vid Sans Souci i bifogade intyg vitsordat behovet av en anstalt av ifrågavarande slag, uttalat sin anslutning till den uppgjorda planen samt in-

tygat, att föreningen syntes vara väl ägnad att på ett gagnande sätt handhava verksamheten vid en dylik alkoholistanstalt.

Ämbets-
verken.

I infortrat utlåtande har medicinalstyrelsen anfört, att såvitt styrelsen hade sig bekant, funnes numera ingen anstalt för kvinnor, som vore hemfallna åt dryckenskap. Behovet av en sådan anstalt torde dock vara uppenbart, såsom också framhålles i ansökningen. Det vore därför utan tvekan, som styrelsen tillstyrkte, att denna anstalt erhöles understöd i likhet med de förut inrättade för manliga alkoholister avsedda anstalterna. De särskilda anslagen till reparationer och telefon syntes skäligen. Anslaget till inventarier vore åter ganska högt tilltaget, men då det icke kunde anses överskrida vad som kunde anses åtgå till anskaffande av en fullständig uppsättning av inventarier, tillstyrkte styrelsen även detta anslag. Beträffande driftkostnaderna under åren 1913—1914, 8,760 kronor, eller 4,380 kronor för vardera året, tillstyrkte styrelsen detsamma att utgå med 4,380 kronor år 1913 och 4,380 kronor år 1914. Detta belopp motsvarade 365 kronor för var och en av anstaltens 12 vårdplatser eller i det närmaste medelbeloppet för vad som för närvarande utginge till driftkostnaderna, i det att 4 anstalter hade proportionsvis högre, 3 åter lägre anslag till anstalternas drift.

Socialstyrelsen har för sin del biträtt medicinalstyrelsens mening samt ytterligare anfört, att för den händelse det med hänsyn till storleken av tillgängliga medel skulle befinnas lämpligt att, såsom tidigare i liknande fall skett, fördela anslaget på flera år, socialstyrelsen ville fästa uppmärksamheten på att det för anstalten torde vara önskvärt att utan längre dröjsmål komma i åtnjutande av statsbidraget.

Departements-
chefen.

Enligt vad den föreliggande utredningen ger vid handen synes behov förefinnas av en alkoholistanstalt för kvinnor. Då någon sådan anstalt icke för närvarande finnes inrättad för patienter med mindre tillgångar, samt föreningen Vita bandet synes hava förutsättningar att omhändertaga en sådan anstalt, anser jag, att föreningen bör bliva delaktig av de disponibla understödsmedlen. Beträffande driftkostnaderna torde i enlighet med medicinalstyrelsens förslag för åren 1913 och 1914 böra utgå tillhoppa 8,760 kronor. De övriga bidrag, som föreningen begärt och vilka avse kostnader för anstaltens inrättande, torde, i enlighet med vad för sådana bidrag varit brukligt, böra fördelas på två år. Av de nu tillgängliga medlen skulle således för sistnämnda ändamål utgå ett belopp av 9,150 kronor.

I en till Kungl. Maj:t ingiven skrift har statskomministern Fritz Wetterholm i egenskap av ordförande i *Jönköpings stadsfullmäktiges nykterhetsnämnd* anhållit att Jönköpings stad måtte för bedrivande av nykterhetsverksamhet erhålla ett anslag av 5,000 kronor från de för nykterhetsändamål avsatta brännvinsförsäljningsvinstmedlen. Till stöd för ansökningen anföres bland annat följande. Till befrämjande av nykterheten inom samhället hade Jönköpings stadsfullmäktige den 10 april 1906 dels anslagit vissa medel, dels ock tillsatt en kommitté på 5 personer, den s. k. nykterhetsnämnden, för beredandet av de frågor, som rörde medlens användning samt för övervakandet av den med dessa medel i bland annat nykterhetens intresse bedrivna verksamheten. Av de sålunda disponerade medlen hava en del utgått till hyresbidrag åt olika nykterhetsorganisationer inom staden och en del tagits i anspråk för den nykterhets- och ungdomsverksamhet, till vilken nämnden tagit initiativ. För bedrivandet av densamma har nämnden anställt en diakon, vilken genom besök och därmed sammanhängande verksamhet samt i synnerhet såsom den drivande kraften i en väl ordnad ungdomsorganisation utförde ett betydelsefullt arbete.

I avgivet utlåtande har svenska sällskapet för nykterhet och folkuppföstran, det år 1837 stiftade svenska nykterhetssällskapet ansett, att ehuru den av nykterhetsnämnden bedrivna verksamheten syntes vara värd det största erkännande, sällskapet likväl funne densamma fortfarande böra vara en stadsfullmäktiges egen angelägenhet, bekostad med anslag från stadens vinstmedel, och icke övergå till en av statsmedel uppehållen inrättning.

Socialstyrelsen, som finner de av sällskapet anförda skälen mot bifall till ansökningen tungt vägande, anser sig böra för egen del framhålla de vittgående konsekvenserna av ett bifall till en ansökan om anslag för nykterhetsverksamhet av rent lokal natur, enär härigenom vägen kunde öppnas för anslags begärande och beviljande åt lokal nykterhetsverksamhet i andra kommuner. Då de medel, som vore avsatta till främjande av nykterhet och motarbetande av dryckenskapens följder, fortfarande som hittills torde böra tilldelas företag av allmän, icke lokal, natur, avstyrkte styrelsen bifall till nykterhetsnämndens ansöking om statsbidrag.

Statskontoret har i infortrat utlåtande allenast meddelat, att enligt dess mening medel torde förefinnas för tillgodoseende av det i ansökningen omförmälta ändamål.

**Jönköpings
stadsfull-
mäktiges
nykterhets-
nämnds an-
sökan om
statsbidrag
för nykter-
hetsverk-
samheten
inom
staden.**

**Ämbets-
verken.**

Departements-
chefen.

Då, såsom nykterhetssällskapet anført, upprätthållandet av förevarande, i övrigt behjärtansvärda verksamhet icke synes vara en statens, utan en kommunens angelägenhet, finner jag mig icke kunna förorda bifall till ansökningen.

Malmö
nykterhets-
förbunds
ansökan om
statsbidrag
till anord-
nande av
en nykter-
hetsavdel-
ning å
Baltiska
utställnin-
gen i
Malmö
år 1914.

I en till Kungl. Maj:t ingiven skrift har Malmö nykterhetsförbund anhållit, att Kungl. Maj:t måtte bevilja eller i proposition till Riksdagen utverka ett anslag till förbundet av 10,000 kronor att utbetalas under år 1914 vid behov och på villkor i övrigt, som Kungl. Maj:t kunde komma att föreskriva. Medlen vore avsedda att användas till anordnande av en *nykterhetsavdelning å Baltiska utställningen* i Malmö år 1914.

I ansökningen jämte densamma åtföljande handlingar anföres huvudsakligen följande.

Det syntes vara en nationell hederssak, att det arbete, för vilket Sverige vore ett föregångsland, nykterhetsarbetet, bleve på ett värdigt och tilltalande sätt representerat vid nämnda utställning. Malmö nykterhetsförbund, vars ändamål vore att vara ett föreningsband mellan förabsolut nykterhet verkande organisationer inom Malmö stad, hade därför beslutat anordna en nykterhetsavdelning vid Baltiska utställningen år 1914. Denna nykterhetsavdelning, som skulle utgöra ett led i den allmänna utställningen, vore avsedd att omfatta dels en allmän avdelning, som skulle anskaffas av styrelsen, dels en mer speciell avdelning, i vilken varje nykterhetssällskap finge framvisa det för detsamma mest utmärkande.

Den allmänna avdelningen skulle omfatta följande grupper:

1. Grafiska framställningar m. m. rörande nykterhetsfrågan med särskild hänsyn till de Baltiska länderna;
2. Äldre och nyare nykterhetslitteratur, innefattande även tidningar och tidskrifter;
3. Alkoholfria drycker;
4. Allmän hygien, sport och levnadskonst;
5. Statistiska uppgifter, belysande nykterhetsfrågan i socialt, hygieniskt, moraliskt och ekonomiskt hänseende;
6. Vägglplanscher, ljusbilder, modeller, preparat och annan undervisningsmateriel;
7. Materiel, belysande alkohollagstiftningen, särskilt förbudsrelsens utveckling i olika länder.

Beträffande den speciella avdelningen vore meningen, att de olika nykterhetssällskapen skulle utställa arbetsstatistik, tablåer, arbetsmate-

riel, fest- och arbetsprogram, materiel från ungdoms- och studieverksamheten, sjukkasse- och livförsäkringsstatistik, porträtt, bilder av ordenshus, fanor, standar m. m.

Utställningen skulle under minst 4 månader hållas avgiftsfritt tillgänglig för utställningspubliken, varjämte en del föremål skulle på förut tillkännagivna tider demonstreras av sakkunniga personer. Förbundet hade slutligen för avsikt att av Malmö stad söka utverka ett anslag av 3,000 kronor för täckande av platsavgifter.

Det begärda anslaget skulle, enligt vad förbundet anför, disponeras på följande sätt:

1. Anskaffande av materiel till belysande av nykterhetsfrågans läge, särskilt i de Baltiska länderna.....	kr.	1,000: —
2. Frakter.....	»	500: —
3. Iordningställande av platsen samt dekorering ...	»	800: —
4. Organisationskostnad	»	1,000: —
5. Tillsyn varje dag under minst 4 månader	»	1,600: —
6. Tryck, annonser, porto, telefon.....	»	1,000: —
7. Till snickare, målare och andra hantverkare.....	»	500: —
8. Till sakkunniga, som demonstrerade en del utställningsföremål	»	2,400: —
9. Oförutsedda utgifter.....	»	1,200: —
	Summa kr.	10,000: —

Revisionsberättelsen för år 1911 anger, att förbundets inkomster under året, förutom statsanslag, för vilket särskild redovisning lämnats, uppgått till 675 kronor 38 öre och utgifterna till 561 kronor 95 öre.

Medicinalstyrelsen har i utlåtande den 10 mars 1913 anført, att styrelsen ansåge den uppgjorda planen möjligen för brett anlagd, särskilt i förhållande till föreningens allenast lokala verksamhetsområde och ringa ekonomiska bärkraft. Styrelsen ställer sig därför tveksam gent emot ansökningen, men anför samtidigt, att med hänsyn till nykterhetsrörelsens stora betydelse för vårt land styrelsen icke hade något att invända mot beviljande av statsbidrag för angivna ändamål åt någon lämplig korporation.

I infortrat utlåtande den 20 mars 1913 har socialstyrelsen anført bland annat följande. Tanken att vid den blivande utställningen i Malmö giva en åskådlig bild av den svenska nykterhetsverksamhetens utveckling och nuvarande ståndpunkt vore värd att beaktande. Åstadkommandet av en dylik vore emellertid en uppgift

Ämbets-
verken.

av mycket krävande beskaffenhet. Ifrågavarande förening syntes icke tidigare hava utövat någon mer omfattande verksamhet på nu förevarande område, och föreningens resurser syntes icke giva den trygghet för ett gott resultat, som vore ett oeftergivligt villkor, när det gällde att vid en internationell utställning och med statsunderstöd representera den svenska nykterhetsrörelsen. Socialstyrelsen hade därvid fäst sin uppmärksamhet vid att centralförbundet för nykterhetsundervisningen sedan flera år åtnjutit statsbidrag samt efter hand samlat materiel för utställningar och över huvud hade karaktär av organ på undervisningsområdet för den organiserade nykterhetsrörelsen i landet. Det hade därför förefallit socialstyrelsen, som om centralförbundet lämpligen borde antingen ensamt eller i förening med Malmö nykterhetsförbund anordna den ifrågasatta nykterhetsutställningen och därmed ikläda sig ansvaret för dess anordnande. Socialstyrelsen hade därför trätt i förbindelse med centralförbundet, vars styrelse, på framställning från Malmö nykterhetsförbund, den 29 oktober 1912 beslutat, att Malmö nykterhetsförbund skulle för utställningen få disponera centralförbundets utställningsmateriel ävensom att centralförbundet skulle så till vida ställa sig bakom företaget, att förbundet, i den mån sådant påkallades, ville biträda utställningsbestyrelsen med anordningarna. Under sådana förhållanden hade socialstyrelsen intet att erinra mot beviljandet av statsbidrag för ifrågavarande ändamål. — Beträffande utställningens plan och till en början den allmänna avdelningen, anmärker styrelsen, att om ock en utställning av alkoholfria drycker vore önskvärd så borde densamma bekostas av respektive tillverkare. Gruppen allmän hygien, sport och levnadskonst torde böra utgå såsom icke fallande inom ramen för en nykterhetsutställning. Beträffande några av de återstående grupperna anmärkes, att desamma angivits skola omfatta framställningar och materiel, belysande nykterhetsförhållandena i även vissa främmande länder. Huvudvikten måste dock läggas på åstadkommande av en för den svenska nykterhetsverksamheten representativ utställning och i varje fall borde statens medel icke användas till bestridande av några avsevärda kostnader för belysandet av utländska förhållanden. Beträffande den speciella avdelningen borde sjukkasse- och livförsäkringsstatistik utgå, då allmän svensk sjukkassestatistik torde komma att genom socialstyrelsens försorg åskådliggöras och då nykterhetssällskapen icke torde disponera någon egen sjukkasse- och livförsäkringsstatistik av beskaffenhet att lämna tillförlitligt material för nykterhetsfrågans belysande. Tyngdpunkten borde slutligen läggas på de sidor av nykterhetssällskapens verksamhet, som äro av allmännare intresse och direkt belysa nykter-

hetsrörelsen. — Angående kostnadsplanen anföres, att det vore en bestämd förutsättning för statsbidrags erhållande, att eventuell platshyra icke finge bestridas med statsmedel. Enligt vad socialstyrelsen inhämtat torde sådan ej hehöva erläggas. Övriga utgifter, beräknade till 10,000 kronor, vore avsedda att bestridas med statsmedel. Såsom socialstyrelsen förut framhållit, torde nu till fördelning avsedda medlen komma att i hög grad tagas i anspråk för redan tidigare godkända eller sedermera uppkomna behjärtansvärda ändamål. I anledning härav har socialstyrelsen undersökt, huruvida icke besparingar skulle kunna utan olägenhet vidtagas. Till en början erinras, att till organisationskostnad, tryck, annonser, porto och telefon samt oförutsedda utgifter beräknats tillsammans 3,200 kronor. Då särskilda belopp upptagits för anskaffande av materiel, till platsens ordnande, personal o. s. v. syntes det för ovannämnda allmänna omkostnader beräknade belopp kunna väsentligen minskas. Vidare finner styrelsen visserligen uppenbart, att särskild tillsyn för denna utställningsavdelning erfordras samt att, åtminstone under viss del av dagen, denna tillsyn ombesörjes av någon för meddelande av vederhäftiga upplysningar rörande utställningsföremålen och nykterhetsverksamheten i Sverige kvalificerad person, men sådana anordningar böra kunna vidtagas till väsentligt lägre kostnad än i ansökningen angivits. Beträffande beloppet 2,400 kronor som ersättning åt sakkunniga, som demonstrera en del utställningsföremål, anför socialstyrelsen, att anordnandet av dylik upplysningsverksamhet med användande av det hopbringade åskådningsmaterielet borde på egen bekostnad kunna ombesörjas av de nykterhetsrörelsens organ, som särskilt vore verksamma på detta område, eventuellt av sökanden, som för fullgörandet av dylika uppgifter åtnjöte understöd av Malmö stad. Då dessutom sakkunnig tillsyn skulle anordnas, torde det begärda kostnadsbeloppet i allt fall kunna beräknas väsentligt lägre än i ansökningen uppgivits. I avseende å den beräknade posten 500 kronor till frakter, erinrar socialstyrelsen om, att fraktfrihet åtnjutes för utställningsföremål å statens järnvägar samt att åtgärder vidtagits för ernående av fraktlindring å de enskilda järnvägarna. Utgiftsposten torde därför saklöst kunna minskas. Jämväl å andra utgiftsposter torde nedsättning kunna företagas. Med hänsyn till beloppet av tillgängliga medel förordar socialstyrelsen under i det föregående angivna villkor ett anslag av 5,000 kronor.

I en sedermera till Kungl. Maj:t ingiven skrift har centralförbundet för nykterhetsundervisning förklarat att, därest det skulle uppställas såsom villkor för anslaget beviljande, att förbundet åtog sig att svara

för utställningens anordnande, förbundet förklarade sig villigt att inom ramen av det av socialstyrelsen tillstyrkta anslaget anordna densamma.

Departements-
chefen.

Då den blivande utställningen i Malmö synes få en ganska avsevärd omfattning, torde det vara önskvärt, att den svenska nykterhetsverksamheten därvid blir belyst på ett representativt och instruktivt sätt. Detta synes lämpligast kunna ske genom anordnande av en nykterhetsavdelning på utställningen. Då nu centralförbundet för nykterhetsundervisning har åtagit sig att svara för dess anordnande, anser jag, att statsunderstöd för ändamålet bör lämnas. Beträffande beloppet synas de av socialstyrelsen föreslagna inskränkningarna i den ursprungliga planen böra iakttagas. Jag hemställer alltså, att ett statsbidrag å 5,000 kronor måtte beviljas Malmö nykterhetsförbund för anordnande av en nykterhetsavdelning vid den Baltiska utställningen i Malmö, och torde därvid av Kungl. Maj:t böra fästas det villkor, att centralförbundet för nykterhetsundervisning åtager sig att svara för avdelningens anordnande.

Svenska
nykterhets-
sällskapet.

För vart och ett av åren 1895—1903 har Riksdagen på extra stat beviljat ett anslag av 4,000 kronor för utgivning och spridning av nykterhetsskrifter. Dessa anslag hava ställts till förfogande av Svenska nykterhetssällskapet eller, såsom detsamma, sedan Kungl. Maj:t den 7 februari 1902 faställt nya stadgar för sällskapet, benämnas, *Svenska sällskapet för nykterhet och folkuppfostran, det år 1837 stiftade Svenska nykterhetssällskapet.*

Med anledning av Kungl. Maj:ts framställningar har Riksdagen för vartdera av åren 1904—1908 på extra stat anvisat enahanda belopp för befrämjande av den verksamhet, som enligt fastställda stadgar åläge nämnda sällskap.

År 1908 medgav Riksdagen, att av de enligt 25 § i kungl. förordningen angående försäljning av brännvin den 9 juni 1905 till främjande av nykterhet och motarbetande av dryckenskapens följder avsatta brännvinsförsäljningsmedlen finge för främjande under år 1909 av sällskapets verksamhet utgå ett belopp av 4,000 kronor. Under vart och ett av åren 1909—1912 anvisades för samma ändamål av ifrågakavande medel 8,000 kronor att användas för sällskapets verksamhet under åren 1910—1913.

Under åberopande av en inlämnad tryckt redogörelse för sällskapets arbete under tiden maj 1911—maj 1912 ävensom av vad sällskapet vid flera föregående tillfällen uttalat i fråga om behövligheten av det

understöd, som från statens sida kunde lämnas dess strävanden, har nu sällskapet styrelse i skrivelse den 24 september 1912 hemställt, det Kungl. Maj:t täcktes till Riksdagen göra nådig framställning om att av ifrågavarande brännvinsförsäljningsmedel till sällskapet måtte för år 1914 anvisas ett belopp av 8,000 kronor att användas för den verksamhet, som enligt fastställda stadgar åläge sällskapet.

I avgivet utlåtande den 10 mars 1913 angående de framställningar, som avse nykterhetsundervisningen, framhåller socialstyrelsen till en början, att såsom Riksdagen i skrivelse den 24 maj 1912 uttalat, en utredning vore påkallad i vad mån ett mera planmässigt och effektivt undervisnings- och upplysningsarbete i nykterhetsfrågan vore erforderligt och kunde genomföras såväl inom som utom skolan. I avvaktan härfpå hade styrelsen icke ansett sig böra för närvarande ifrågasätta någon förändring med avseende å de förut utgående anslagen. Beträffande nya anslag borde av samma skäl särskild varsamhet iakttagas. I avseende å den föreliggande ansökningen från svenska sällskapet för nykterhet och folkuppfostran tillstyrkte styrelsen bifall.

Ämbets-
verken.

Med hänsyn till vad sålunda anförts och då sällskapets verksamhet, beträffande vilken jag hänvisar till den utredning, som därom lämnats i det vid Kungl. Maj:ts nådiga proposition nr 184 till 1909 års Riksdag fogade utdrag av statsrådsprotokollet över blandat civil- och ecklesiastikärendet för den 19 mars 1909, synes mig förtjänt av all uppmuntran, anser jag ifrågavarande ansökning böra bifallas.

Departements-
chefen.

Med bifall till särskilda av Kungl. Maj:t därom gjorda framställningar har Riksdagen till understöd för fortsatt utgivande av *tidskriften Mimer* på extra stat för vart och ett av åren 1907 och 1908 beviljat ett anslag av 1,500 kronor.

Tidskriften
Mimer.

I anledning av Kungl. Maj:ts framställningar har Riksdagen under vart och ett av åren 1908—1912 medgivit, att av ifrågavande brännvinsförsäljningsmedel finge för tidskriftens fortsatta utgivande under åren 1909—1913 utgå, för år 1909 1,500 kronor samt för vart och ett av åren 1910—1913 2,000 kronor.

I skrivelse den 30 september 1912, har nu lektorn Johan Bergman, i egenskap av utgivare av omförmälda tidskrift, hemställt om beredande jämväl för år 1914 av enahanda belopp, som det senast beviljade, eller 2,000 kronor, för tidskriftens fortsatta utgivande under år 1914, och har Bergman därvid upplyst, att tidskriften under år 1914 komme att utgivas efter samma plan som hittills.

Nykterhets-
sällskapet
och social-
styrelsen.

Efter erhållen nådig remiss har Svenska nykterhetssällskapet i utlåtande den 21 oktober 1912 tillstyrkt bifall till förevarande ansökning. Jämväl socialstyrelsen har i ovannämnda yttrande den 10 mars 1913 förordat bifall till ansökningen.

Departements-
chefen.

Även jag finner ansökningen vara förtjänt av bifall.

Sveriges
lärares
nykterhets-
förbund.

Med anledning av särskilda nådiga framställningar medgav Riksdagen år 1909, att för främjande av *Sveriges lärares nykterhetsförbunds* verksamhet finge under år 1910 av ifrågavarande brännvinsförsäljningsmedel utgå ett belopp av 2,000 kronor. Under vartdera av åren 1910—1912 anvisades ett belopp av 3,000 kronor att användas för främjande av förbundets verksamhet under åren 1911—1913.

I en den 28 september 1912 dagtecknad ansökning har nu sagda förbund anhållit om utverkande av Riksdagens medgivande, att för främjande av förbundets verksamhet under år 1914 finge, under de villkor, Kungl. Maj:t täcktes bestämma, av berörda brännvinsförsäljningsmedel utgå ett belopp av 3,000 kronor. Till stöd härför har i ansökningen anförts:

Förbundets strävan vore framför allt att genom föredrag och diskussioner väcka och liva intresset för undervisningen om och fostran till nykterhet och ett hygieniskt liv. Förbundet sökte även främja dessa ändamål genom åtgärder i andra riktningar. Under sistlidna verksamhetsår hade förbundet sålunda behandlat frågan om uppfostran till sparsamhet som ett led i fostran till nykterhet, och förbundet hade härvid sökt föra fram en förenklad form för sparverksamheten med användning av s. k. skolsparbössor, varjämte framställningar gjorts till postsparbanken om inlåningsräntans höjande och till statsrådet och chefen för ecklesiastikdepartementet om åtgärder för allmännares upptagande av sparverksamhet. En småskrift rörande detta ämne föreläge f. n. i manuskript. Efter behandling av frågan om åskådningsmateriel för nykterhetsundervisningen hade förbundet överlämnat de gjorda uttalandena till centralförbundet för nykterhetsundervisning, som arbetade med granskning av äldre och utgivning av ny materiel för nykterhetsundervisningen. För närvarande hade förbundet till behandling frågan om vad folkskolan kunde göra för höjandet av renligheten hos vårt folk. Ärendet avsåge främst att väcka intresse för skolbarnen samt att genom upprättande av renlighetsstatistik erhålla en fast utgångspunkt för vidare åtgärder till hälsovårdens fromma. Förbundsstyrelsen årnade ock utgiva ritningar och kostnadsförslag till olika former av skolbad, främst dock

enkla och billiga former för landsbygdens folkskolor. En av förbundsstyrelsen tillsatt kommitté vore sysselsatt med utarbetande av en tidsenlig läroplan för nykterhetsundervisningen. Vid början av höstterminen 1912 hade förbundet äntligen kunnat utgiva första delen av den läro- och läsebok för undervisningen i hälsolära med nykterhetsundervisning, som förbundsstyrelsen fått i uppdrag att låta utarbeta. I den utgivna delen behandlade dess författare, professorn T. Thunberg, på ett åskådligt och lättfattligt sätt människokroppens anatomi och fysiologi. Nykterhetsläran behandlades här ej, som hittills varit vanligt, huvudsakligen från medicinsk utan från social synpunkt. Förbundsstyrelsen förberedde f. n. utgivandet av en andra del, som vore avsedd att mera utförligt behandla den sociala hygien med tillhörande delar av alkoholläran, varjämte även en handbok för nykterhetsundervisningen på småskolestadiet vore under arbete. Förbundet torde fram på nyåret 1913 komma att utgiva en av en ung vetenskapsman på grundval av nyaste forskning utarbetad småskrift om rusdryckernas och tobakens verkningar. Till det av Sveriges lärares nykterhetsförbund gemensamt med Sveriges studerande ungdoms helynkterhetsförbund grundade skolbarnens nykterhetsförbund, »Sveriges Vår», hade förbundsstyrelsen allt sedan denna verksamhets början lämnat ett årligt anslag av 1,000 kronor. Förbundets medlemsantal hade under verksamhetsåret stigit från 1,709 i 43 lokalföreningar till 1,826 i 49 lokalföreningar. Antalet provinsombud uppginge till 27. De verkade genom skrivelser och föredrag för nykterhetsundervisningen och för anslutning till förbundet samt åtnjöte härför ersättning. Till samtliga förbundsmedlemmar utsändes fritt den av förbundet utgivna tidskriften »Meddelanden från S. L. N.». Förbundets organ vore i övrigt tidskriften Tifing, som utgaves av Centralförbundet för nykterhetsundervisning.

Förbundsstyrelsen utgjordes f. n. av följande personer: folkskoleinspektören Rob. Johansson, Jönköping, ordförande, överläraren J. A. Jarlén, Göteborg, vice ordförande, folkskolläraren Ivar Andrén, Västerås, sekreterare och kassör, barnhemsföreståndaren Mats Dalborg, Stockholm, folkskolläraren K. Arv. Hagström, Uppsala, folkskolläraren Ture Wirén, Uppsala och slöjdläraryninnan Nanna Öhrqvist, Landskrona.

På grund av nådig remiss har Svenska nykterhetssällskapet den 21 oktober 1912 avgivit utlåtande i ärendet och därvid anfört:

Såsom av ansökningen framginge, handhades Sveriges lärares nykterhetsförbunds angelägenheter med en omtanke och framgång, som syntes göra förbundet väl förtjänt av fortsatt understöd från statens

Svenska
nykterhets-
sällskapet.

sida. Då förbundets verksamhet till väsentlig del avsåge att åstadkomma litterära hjälpmedel, som borde kunna bli hela den svenska lärarkåren till avsevärt gagn i dess arbete för nykterhetsintresse och vidgad, konkret, etiskt betonad insikt i alkoholfrågan bland Sveriges barn, finge sällskapet tillstyrka nådigt bifall till ansökningen.

Social-
styrelsen.

Även socialstyrelsen har i ovannämnda utlåtande den 10 mars 1913 tillstyrkt bifall till förevarande ansökning.

Departements-
chefen.

Då jag fortfarande finner förbundets verksamhet vara förtjänt av understöd, förordar jag bifall till den nu gjorda ansökningen.

Sveriges
nykterhets-
sällskaps
represen-
tantförsam-
lings upp-
lysnings-
byrå m. m.

För vart och ett av åren 1910—1913 har Riksdagen av ifrågasvarande medel anvisat dels för främjande av *Sveriges nykterhetssällskaps representantförsamlings upplysningsbyrås* verksamhet ett belopp av 8,000 kronor, dels ock för nedannämnda ändamål följande belopp, nämligen:

för främjande av <i>Sveriges studerande ungdoms helnykterhetsförbunds</i> verksamhet	kronor 4,000: —
för främjande av <i>Sveriges nationaltempels av Tempelarorden</i> studieverksamhet	» 3,000: —
för främjande av <i>nykterhetsorden Verdandis</i> studieverksamhet	» 2,000: —
för främjande av <i>Sveriges storloges av I. O. G. T.</i> studieverksamhet	» 8,000: —
för främjande av <i>Nationalgodtemplarordens</i> studieverksamhet	» 2,000: —
för främjande av <i>nykterhetsföreningen Vita bandets</i> studieverksamhet	» 2,000: —

Vidare har Riksdagen för främjande av *Sveriges blåbandsförenings* studieverksamhet av ifrågasvarande medel anvisat för år 1910 3,000 kronor och för vartdera av åren 1911, 1912 och 1913 4,000 kronor.

Genom nådigt beslut den 29 juni 1912 ställdes samtliga ovanberörda för år 1913 anvisade anslag till vederbörandes förfogande för därmed avsedda ändamål, varvid beträffande anslaget till förenämnda upplysningsbyrå föreskrevs, att därest val av ny föreståndare för upplysningsbyrån skulle ifrågakomma, detta val skulle underställas Kungl. Maj:ts prövning.

I ansökning den 26 september 1912 har nu Sveriges nykterhets-sällskaps representantförsamling i enlighet med beslut vid årsmötet 1912 anhållit om anslag för uppehållande av upplysningsbyråns verksamhet ävensom till ovannämnda sällskap jämväl för år 1914 med enahanda belopp, som anvisats för år 1913 att utgå under de villkor, som av Kungl. Maj:t prövades lämpliga.

Därjämte har representantförsamlingen anhållit om understöd för år 1914 till främjande av *järnvägsmännens helnykterhetsförbunds* verksamhet med 2,000 kronor. Beträffande sistnämnda förbund erinrar jag att Riksdagen av nu ifrågavarande medel för vart av åren 1909—1913 till främjande av förbundets verksamhet beviljat 2,000 kronor.

Till stöd för sin framställning har representantförsamlingen anfört.

Såsom av en ansökningen bifogad rapport från nykterhetssällskapens upplysningsbyrå rörande dess verksamhet under år 1911 framginge hade byråns arbete i flera avseenden ökats. Antalet till byrån ingångna skriftliga förfrågningar hade i jämförelse med föregående år ökats med 50 till 766, av vilka flera såväl från in- som utlandet krävt omfattande utredningar. Dessutom anlätades byrån flitigt dels genom telefon, dels vid personliga besök å byrån. Av de skriftliga förfrågningarna hade 234 gällt rusdryckslagstiftningen i Sverige och andra länder, rusdryckslagarnas tolkning och efterlevnad o. s. v., 153 avsett nykterhetsarbetets olika sidor, i 23 begärts statistiska uppgifter av olika slag; 68 förfrågningar hade kommit från utlandet. Å byrån hölles de större tidningarna från landets skilda delar för att i enlighet med instruktionen för byrån kunna följa den svenska pressens ställning till nykterhetsfrågan och beriktiga de i ett eller annat avseende vilseledande uppgifter rörande nykterhetsarbetet, som stundom förekomme. Därjämte följdes kampen mot alkoholismen i utlandet i ett femtiotal utländska tidningar och tidskrifter från de övriga nordiska länderna, Tyskland, Österrike, Schweiz, Italien, Frankrike, Belgien, Holland, England, Amerika och Australien, varjämte varje vecka till den svenska nykterhetspressen utsänts utförliga meddelanden om vad av intresse för det svenska nykterhetsarbetet i utlandet förekommit. Slutligen hänvisades till de redogörelser för tidigare beviljade anslag, som i enlighet med Kungl. Maj:ts nådiga föreskrift avgivits till kammarrätten.

Beträffande de till representantförsamlingen anslutna nykterhets-sällskapens verksamhet, för vilken anslag tidigare lämnats, åberopades dels de av respektive sällskap till Kungl. Maj:t ingivna berättelserna för år 1912 och redogörelserna till kammarrätten för användningen av anslagen för nämnda år, dels vid ansökningen fogade berättelser från

respektive sällskaps årsmöten innevarande år, varav framginge, att samtliga dessa sällskap med all iver fortsatte den folkbildningsverksamhet, för vilken statsanslag de senare åren lämnats, och att de utöver statsanslagen för detta ändamål använde och för ingångna arbetsåret anvisat betydande belopp av sina egna medel, samt att sålunda av statsanslagen intet användes för sällskapens enskilda arbete. Om detta omfattande folkbildningsarbete skulle ostört kunna fortsättas och ytterligare utvecklas såsom ett betydelsefullt led i strävandena att höja vårt folk i kulturellt avseende, krävdes fortfarande det stöd, ett beviljat statsanslag gäve.

Svenska
nykterhets-
sällskapet.

I infortrat utlåtande den 21 oktober 1912 har Svenska nykterhets-sällskapet anfört:

Nykterhetsrörelsen, rätt bedriven, vore utan gensägelse en kraftig hävstång till folkets lyftning jämväl i fråga om allmän bildning. Såväl den allmänna som i all synnerhet den svenska nykterhetsrörelsens historia lämnade härpå övertygande bevis. Förutsättningen härför vore likväl att, jämte det att nykterhetsorganisationerna med all kraft bedreve sin föreningsbildande och medlemsvärvande verksamhet, nykterhetsintresset varken ensidigt sammankopplades med andra intressen eller isolerades från sitt naturliga sedligt-religiösa och kulturella sammanhang. Den folkbildningsverksamhet, varom i sagda ansökan förmäldes, torde, bedriven efter samma grunder, som de för den av staten understödda allmänna föreläsnings- och folkbiblioteksverksamheten gällande, vara ett gott medel att hålla nykterhetsrörelsen på önskvärd kulturell nivå. Då därjämte varje tillfälle att anknyta bildningsarbetet till förefintliga naturliga förutsättningar och institutioner, enligt sällskapets mening, borde tillvaratagas, tillstyrkte sällskapet i underdånighet nådigt bifall till ansökningen i vad den anginge denna angelägenhet, liksom även beträffande anslaget till nykterhetssällskapets upplysningsbyrå och till järnvägsmännens helnykterhetsförbund.

Social-
styrelsen.

Efter erhållen nådig remiss har socialstyrelsen i utlåtande den 10 mars 1913 tillstyrkt bifall till ifrågavarande ansökning.

Departements-
chefen.

Då upplysningsbyrån synes jämväl under år 1914 vara i behov av anslag till samma belopp, som anvisats för föregående år, samt anledning icke förekommit att indraga eller minska understödet för något av här ifrågavarande nykterhetssällskap, torde ansökningen böra bifallas.

Tidskriften
Tirfing.

Med bifall till därom av Kungl. Maj:t gjorda framställningar har Riksdagen medgivit, att för vart och ett av åren 1911—1913 av ifråga-

varande brännvinsförsäljningsmedel finge under de villkor, som av Kungl. Maj:t prövades lämpliga, till understöd för utgivande under åren 1911—1913 av »*Tirfing, tidskrift för nykterhetsundervisning och hälso-lära*», utgå ett belopp av 1,500 kronor.

I underdånig ansökning har nu centralförbundet för nykterhetsundervisning hemställt om utverkande hos Riksdagen av anslag till oförändrat belopp för utgivande av nämnda tidskrift under år 1914.

På grund av nådiga remisser hava svenska nykterhetssällskapet och socialstyrelsen tillstyrkt bifall till den gjorda ansökningen.

Nykterhets-
sällskapet
och social-
styrelsen.

Mot bifall till denna hemställan har jag intet att erinra.

Departements-
chefen.

Under flera år har Riksdagen på Kungl. Maj:ts förslag anvisat anslag till främjande av *centralförbundets för nykterhetsundervisning* verksamhet, och har detta anslag under vart och ett av åren 1909—1913 utgått med 10,000 kronor av de till främjande av nykterhet och motarbetande av dryckenskapens följder avsatta brännvinsförsäljningsmedlen.

**Centralför-
bundets för
nykterhets-
undervis-
ning verk-
samhet.**

Med åberopande därav att förbundets arbete fortfarande bedreves i samma omfattning som förut och att dessutom nya uppgifter förestode, har förbundet i underdånig ansökning anhållit, att proposition måtte avlåtas till Riksdagen om anvisande av anslag till förbundet jämväl för år 1914 med 10,000 kronor. Beträffande anslagen för senaste år har förbundet meddelat, att desamma använts till förbundets allmänna förvaltning och verksamhet enligt de av Kungl. Maj:t fastställda grunderna, och har förbundet i detta avseende hänvisat dels till den av förbundet i februari 1912 till ecklesiastikdepartementet avgivna berättelsen över förbundets verksamhet under år 1911, dels ock till förbundets styrelse- och revisionsberättelse för arbetsåret 1 april 1910—31 december 1910, av vilka handlingar exemplar finnas bilagda den underdåniga ansökningen.

I anledning av nådiga remisser hava svenska nykterhetssällskapet och socialstyrelsen i respektive den 16 december 1912 och den 10 mars 1913 dagtecknade utlåtanden förordat bifall till ifrågavarande framställning.

Nykterhets-
sällskapet
och social-
styrelsen.

Av ansökningen bilagda handlingar framgår, att centralförbundet allt fortfarande bedriver ett omfattande och nitiskt arbete för spridande av kunskap i nykterhetsaken och densamma närliggande ämnesområden. Då jag anser förbundet på grund härav förtjänt av understöd till samma belopp, som senast utgått, förordar jag förbundets nu förevarande ansökning.

Departements-
chefen.

Centralförbundet för nykterhetsundervisning, angående kurser i hälsolära och alkohologi.

Med anledning av därom gjord nådig framställning medgav 1911 års Riksdag, att av de medel, som jämlikt 25 § i förordningen angående försäljning av brännvin den 9 juni 1905 vore eller bleve avsatta för främjande av nykterhet och motarbetande av dryckenskapens följder, finge under de villkor, som av Kungl. Maj:t prövades lämpliga, utgå ett belopp av 51,000 kronor till anordnande under år 1912 av kurser i *alkohologi och hälsolära* dels för ämneslärare och ämneslärarinnor vid folkskoleseminarierna, vid folkhögskolorna samt vid de under överstyrelsens för rikets allmänna läroverk inseende ställda läroanstalterna ävensom för gymnastiklärarna vid folkskoleseminarierna och de allmänna läroverken, dels ock för folkskollärare.

Enligt nådigt beslut den 14 juli 1911 anmodades centralförbundet för nykterhetsundervisning att till Kungl. Maj:t inkomma med förslag angående sättet och villkoren för anordnande av ifrågavarande kurser, och utfärdade Kungl. Maj:t den 19 januari 1912 på förslag av centralförbundet föreskrifter i ämnet samt ställde anslaget till förbundets förfogande för det med detsamma avsedda ändamålet. Av det anvisade beloppet voro 18,000 kronor avsedda för kursen för seminarielärare m. fl. och 33,000 kronor för kursen för folkskollärare.

På därom gjord framställning beviljade sedermera 1912 års Riksdag 56,000 kronor för anordnande under år 1913 av ifrågavarande kurser.

I underdånig ansökning har nu centralförbundet för nykterhetsundervisning anhållit, det Kungl. Maj:t täcktes hos Riksdagen äska anslag för år 1914 *dels* med 23,000 kronor för en nio veckors utbildningskurs i alkohologi och hälsolära för lärare vid folkskoleseminarier och småskoleseminarier, folkhögskolor och högre folkskolor samt för lärare vid de under överstyrelsens för rikets allmänna läroverk inseende ställda läroanstalterna ävensom för gymnastiklärare vid allmänna läroverk och seminarier, *dels ock* med 41,000 kronor för en liknande sex veckors utbildningskurs för folkskolans lärarkår.

Till stöd för denna framställning har centralförbundet anfört:

Centralförbundets undervisningskommitté hade på anmodan av förbundet yttrat sig i en skrivelse av oktober 1911 angående vetenskapliga sommarkurser för år 1913.

Såsom utav nämnda yttrande framginge, hade undervisningskommittén räknat med, att undervisningen i alkohollära skulle — liksom år 1912 måste ske på grund av det för detta år nedsatta anslaget — sammanslås med samma undervisning i kursen för folkskollärare, ävensom att dagtraktamentet för seminarielärare m. fl. hädanefter borde bestäm-

mas till 8 kronor i stället för såsom förut 10 kronor. I enlighet härmed skulle en förnyad kurs för seminariernas m. fl. lärare för år 1914 draga följande kostnader:

124 föreläsningar à 30 kronor	kronor	3,720: —
51 » » 15 » (andra hälften betalas av kursen för folkskollärare).....	»	765: —
149 demonstrationer à 10 kronor	»	1,490: —
amanuenser	»	1,850: —
20 kursdeltagare à 8 kronor.....	»	10,080: —
20 reseersättningar à i medeltal 50 kronor	»	1,000: —
materiel	»	2,300: —
vaktmästare	»	550: —
trycksaker	»	200: —
skrivmateriel, telefoner, porto, annonser, lokaler, revision m. m.	»	545: —
organisation och expedition	»	500: —
	<hr/>	
	Summa kronor	23,000: —

I anslutning till ovanstående kostnadsberäkning vågade centralförbundet anhålla, att ett anslag på 23,000 kronor måtte av Riksdagen begäras för sommarkurser i alkohologi och hälsolära år 1914 för lärare vid folk- och småskoleseminarier, vid de under överstyrelsens för rikets allmänna läroverk inseende ställda läroanstalterna, för gymnastiklärare vid rikets seminarier och allmänna läroverk ävensom för lärare vid folkhögskolor och högre folkskolor.

Den första vetenskapliga sommarkursen för folkskollärare hade hållits i Stockholm den 13 juni—23 juli 1910, den andra den 15 juni—26 juli 1911 och den tredje av samma slag den 9 juli—19 augusti 1912, över vilken sistnämnda kurs centralförbundet skulle inlämna berättelse före den 15 november 1912.

Såsom av undervisningskommitténs yttranden år 1910 och år 1911 angående upprepandet av kursen för folkskollärare framginge, ansåges det av de sakkunniga nödvändigt, att undervisningen i kemi förlängdes med 18 timmar eller 3 dagar, vilket skulle innebära en ökning i kostnaderna med 2,000 kronor. Därjämte ansåges det vara av behovet påfallat, att flera assistenter anställdes, vadan undervisningskommittén föreslagit ökning av assistentarvodet med 1,000 kronor. I dessa förslag hade även kursernas lärare enhälligt instämt. I samma riktning hade likaså kursdeltagarna både år 1910 och år 1911 uttalat sig.

Med hänsyn till vad som i 1911 års statsverksproposition anförts som skäl till Kungl. Maj:ts avslag på förbundets anhållan år 1910 i berörda avseende, hade förbundet emellertid ansett sig för det närvarande icke böra upprepa sin anhållan om kursens förlängning.

Däremot ansåge sig förbundet nödsakat att förnya sin anhållan om förhöjt dagtraktamente för de i kursen deltagande folkskollärarna. Till dessa 100 folkskollärare, vilka antagits från länen och från städer, som icke deltog i landsting, i förhållande till dessas folkmängd, hade hittills utgått ett dagtraktamente av statsmedel med 4 kronor per dag, under villkor att landsting, respektive städer och andra kommuner lämnade ett tillskott av minst 2 kronor per dag och deltagare.

Emellertid torde det med de nuvarande högt uppdrivna levnads-kostnaderna i huvudstaden vara förenat med en del svårigheter att få 6 kronor per dag att räcka till, vartill komme, att genomgåendet av en kurs sådan som denna nödvändiggjorde relativt kännbara extra utgifter för litteratur med mera. Dessutom måste åtskilliga deltagare avlöna vikarie för den tid, som tjänstledighet erhöles för genomgående av kursen i de fall, där denna sammanföle med en del av skoltiden.

Med hänsyn dels härtill, dels ock vid en jämförelse med de dagtraktamenten, som i allmänhet utbetalades vid vistelse i huvudstaden, syntes det centralförbundet väl befogat om någon höjning i det hittills av statsmedel utbetalade dagtraktamentet för folkskollärarna kunde beviljas och anhölle fördenskull förbundet, att Kungl. Maj:t ville taga i övervägande, huruvida icke den folkskollärarna från statsverket tillkommande dagersättningen kunde höjas från nuvarande 4 kronor till 6 kronor.

Under förutsättning av bifall härtill skulle kostnaderna ställa sig på följande sätt:

81 föreläsningar à 30 kronor	kronor	2,430: —
51 » » 15 »	»	765: —
84 demonstrationer à 10 kronor	»	840: —
13 assistenter à 250 kronor	»	3,250: —
100 deltagare à 6 kronor	»	25,200: —
100 reseersättningar à i medeltal 50 kronor	»	5,000: —
materiel	»	600: —
vaktmästare	»	900: —
trycksaker	»	500: —
skrivmateriel, telefoner, porto, annonser, lokaler, revision m. m.	»	515: —
organisation och expedition	»	1,000: —

Summa kronor 41,000: —

Det i ansökningen åberopade utlåtandet av undervisningskommittén fanns i avskrift bifogat ansökningen.

Svenska nykterhetssällskapet har i infortrat utlåtande den 16 december 1912 anfört följande.

Nykterhets-
sällskapet.

I skrivelse till Kungl. Maj:t hade Riksdagen den 24 maj 1912 anhållit om en utredning, i vad mån ett mera planmässigt och effektivt undervisnings- och upplysningsarbete i nykterhetsfrågan kunde vara erforderligt och skulle kunna genomföras såväl inom som utom skolan, och Riksdagen hade härvid framhållit angelägenheten därav att de etiska och sociala synpunkterna vid nykterhetsundervisningens bedrivande komme i främsta rummet samt att framställningen vore i alla avseenden objektiv — något som ingalunda behövde utesluta allvar och värme vid behandlingen av ämnet — samt hölle sig till säkra och klara fakta. I samma skrivelse påpekades, att folkundervisningskommittén i sitt betänkande angående folkskoleseminarierna framlagt ett förslag till undervisning i alkohologi vid nämnda läroanstalter.

Enligt sällskapets mening borde såsom ett klart fattat mål framstå en sådan anordning vid utbildningen av lärare ej blott för folkskolorna utan jämväl för de högre läroanstalterna, att sagda lärare erhålla fullgoda insikter för undervisningen i alkohologi. Centralförbundets kurser vore i överensstämmelse härmed att anse såsom ett provisorium, som en gång borde upphöra, då en sådan utbildning blivit tillfredsställande ordnad. Tills detta skett och i avvaktan på den av Riksdagen begärda utredningen syntes Centralförbundets kurser böra genom statens försorg upprätthållas och utvecklas, det sistnämnda särskilt med beaktande av de i ovannämnda riksdagsskrivelse angivna synpunkterna, och finge därför sällskapet tillstyrka bifall till ansökan i fråga, *utom vad anginge ifrågasatt förhöjning av anslagsbeloppet*, vilken förhöjning sällskapet ej vågade förorda, alldenstund man ej torde böra utgå ifrån att här ifrågasvarande medelstillgång bleve högre innevarande år än vad fallet var då Kungl. Maj:t och Riksdagen senast hade ärendet under behandling.

Socialstyrelsen har i avgivet utlåtande anfört, att då frågan om nykterhetsundervisningens omläggning torde komma att göras till föremål för utredning och därför någon rubbning i hittills utgående anslag för närvarande icke borde äga rum, styrelsen tillstyrkte, att samma belopp som under de närmast föregående åren, eller 33,000 kronor, måtte anvisas till ifrågasvarande kurs.

Social-
styrelsen.

Beträffande den föreslagna kursen för seminiarielärare m. fl. har jag för min del icke något att invända mot det bidrag, som i detta avseende föreslagits eller 23,000 kronor.

Departements-
chefen.

Vad angår den föreslagna kursen för folkskollärare, för vilket ändamål under tidigare år anvisats 33,000 kronor, har framställning gjorts i likhet med näst föregående år om ökning till 41,000 kronor. I likhet med socialstyrelsen finner jag emellertid, att under det nykterhetsundervisningens ordnande är föremål för utredning, ifrågavarande anslagsbelopp icke lämpligen bör undergå någon höjning. Därtill kommer, att de tillgängliga medlen ej med säkerhet lämna tillgång till den begärda ökningen. Jag tillstyrker alltså, att 33,000 kronor måtte anvisas för ändamålet.

Centralförbundet för nykterhetsundervisning angående åskådningsmateriel.

I underdånig ansökning har centralförbundet för nykterhetsundervisning vidare anfört:

På framställning av Kungl. Maj:t hade 1909 års Riksdag beviljat 3,500 kronor för utgivande av dels en grafisk tabell över årliga förbrukningen av brännvin, vin och öl i Sverige, dels en kemisk analys av vissa berusande och icke berusande drycker. På grund av trängande behov av *ny åskådningsmateriel*, särskilt i folkskolan, vilket tagit sig uttryck bland annat genom talrika framställningar till centralförbundet om utgivning av sådan, hade förbundets styrelse år 1909 och år 1910 ånyo ingått till Kungl. Maj:t med ansökningar om förnyad proposition till Riksdagen angående anslag för ifrågavarande ändamål, vilka ansökningar Kungl. Maj:t dock ej kunnat tillmötesgå. Då centralförbundet toge för givet, att orsaken till att Kungl. Maj:t icke bifallit dessa ansökningar icke vore den, att Kungl. Maj:t ansett behov ej vidare föreliggande av ny undervisningsmateriel, utan fastmera den, att medel icke förefunnits, vågade förbundet även i år upprepa sin framställning och detta så mycket hållre, som från olika håll upprepade framställningar blivit gjorda, att centralförbundet måtte med all kraft fullfölja denna angelägenhet. En ytterligare anledning hade även tillkommit för påskyndandet av ny materiels utgivande därigenom, att förbundet för de sommaren 1911 hållna internationella utställningarna i Dresden, Hamburg och Haag låtit utarbета talrika grafiska tabeller m. m., vilka väl förtjänade att utgivas och komma undervisningen i Sverige till godo. Men detta kunde näppeligen ske, såvida icke Kungl. Maj:t beslutade lämna förbundet det ekonomiska understöd, utan vilket förbundet ej såge sig i stånd att med kraft gripa sig an med detta arbete.

Då centralförbundet emellertid icke vågade hoppas på att något större anslag skulle kunna beredas på en gång, hade förbundet ansett lämpligast att nu, liksom år 1911, inskränka sig till att begära ett anslag å 2,150 kronor, varigenom det skulle bliva centralförbundet möjligt

att — med tillskjutande för egen del av samma summa — utgiva de 3 grafiska tabeller rörande alkoholens inverkan på skjutskickligheten, som utarbetats på grundval av kapten B. Boys mycket uppmärksammade arbeten i ovannämnda avseende. Dessa tabeller hade i reproduktion bifogats skrivelsen. Det syntes centralförbundet ävenledes i detta sammanhang böra anmärkas, att kapten Boy på uppdrag av centralförbundet och på dess bekostnad nu fortsatte sina undersökningar om alkoholens inverkan på skjutförmågan för att ytterligare komplettera föregående arbeten.

Centralförbundet hölle före, att undervisningen om alkoholens verkningar på skyttens träffsäkerhet, uthållighet och nervsystem skulle vara väl på sin plats icke blott vid seminarierna och de allmänna läroverken samt folkskolornas högre klasser, utan även vid våra folkhögskolor, inom våra omkring 8,000 nykterhetsföreningar ävensom vid arbetarinstitut och i den allmänna föreläsningsverksamheten samt vid föreläsningar för värnpliktiga.

Att denna undervisning komme att i hög grad befrämjas och underlättas genom de nu föreslagna tabellerna, syntes vara alldeles uppenbart. För lärarkåren bleve givetvis varje nytt hjälpmedel av den största betydelse, när det gällde att på ett effektivt sätt tillämpa cirkuläret den 4 november 1892 angående undervisningen om alkoholens verkningar.

Men förutom dessa tre planscher funne centralförbundet det vara av behovet påkallat, att åskådningsmateriel utarbetades och tillhandahölls för undervisningen i småskolans och läroverkens lägre klasser. Centralförbundet hade härutinnan fått mottaga upprepade framställningar från lärarhåll, och hade representantförsamlingen vid sitt senaste årsmöte beslutat anmoda styrelsen att tillse, det närmast utgäves någon för åskådningsundervisningen på småbarnsstadiet lämplig plansch och nämndes såsom lämpliga att ifrågakomma till utgivande bilderna »Avlöningsafton», »De två vägarne», »Räddningsarbete» samt »Den som byggde ett hus och den som samlade en hög av tomma tunnor».

Centralförbundets styrelse hade för sin del tänkt sig, att den förstnämnda planschen borde närmast ifrågakomma och finge därför anhålla, att Kungl. Maj:t ville förorda anslag härför. Någon detaljerad kostnadsberäkning såge sig styrelsen emellertid icke för närvarande i stånd att uppgöra, enär bland annat tillförlitliga uppgifter om förlagsrätten ännu ej kunnat inhämtas. Emellertid hyste styrelsen den förhoppningen, att Kungl. Maj:t skulle vara beredvillig att förorda ett förslagsanslag på exempelvis 1,000 kronor att mot redovisning användas och mot villkor,

att centralförbundet tillsköte ett mot statsbidraget svarande belopp. Härigenom skulle förbundet sättas i stånd att redan nu vidtaga åtgärder för utgivandet av planschen i fråga i 2,000 exemplar.

Nyktershets-
sällskapet
och social-
styrelsen.

Svenska nyktershets-sällskapet har i infortrat yttrande den 16 december 1912 tillstyrkt ifrågavarande framställning, varemot socialstyrelsen i sitt utlåtande i ämnet den 10 mars 1913 anfört, att då såsom förut framhållits frågan om nyktershetsundervisningens ordnande borde göras till föremål för utredning och därvid jämväl uppmärksamhet torde komma att ägnas åt de pedagogiska hjälpmedeln vid densamma, ansåge styrelsen, att man borde tillsvidare låta i avvaktan på utredningens resultat anstå med anslag till åskådningsmateriel för nyktershetsundervisning, varför styrelsen avstyrkt förevarande ansökning.

Departements-
chefen.

Vid den nyssberörda utredningen torde säkerligen frågan om lämplig åskådningsmateriel för nyktershetsundervisningen bliva föremål för en noggrann undersökning. Vid sådant förhållande och med hänsyn till den begränsade medeltillgången anser jag, att ej heller under innevarande år förbundets ifrågavarande framställning bör bifallas.

På grund av vad jag sålunda anfört får jag hemställa, att Kungl. Maj:t behagade föreslå Riksdagen att, beträffande fördelningen av de medel, som, jämlikt 25 § i nådiga förordningen angående försäljning av brännvin den 9 juni 1905, äro eller bliva avsatta till främjande av nyktershet och motarbetandet av dryckenskapens följder, medgiva,

att av samma medel må under de villkor, som av Kungl. Maj:t prövas lämpliga, utgå

såsom understöd för år 1914 åt kuranstalten Sans Souci	kronor	7,000: —
såsom understöd för år 1914 åt Stockholms alkoholisthem Eols-häll	»	8,500: —
såsom understöd för år 1914 åt kuranstalten Solvik å Styrsö	»	7,000: —
Transport kronor		22,500: —

Transport kronor	22,500: —
till fortsättande av arbetena å en nybyggnad vid anstalten	» 7,000: —
såsom bidrag till uppehållande under år 1913 av verksamheten vid vårdhemmet Berga	» 8,650: —
till fullbordande av arbetena å en handelsträdgård vid nämnda anstalt	» 1,000: —
såsom bidrag till uppehållande under år 1914 av verksamheten vid Strängnäs stifts alkoholisthem vid Härnö	» 5,500: —
till bestridande av kostnaderna för anskaffande av linoleummattor vid anstalten	» 1,000: —
såsom bidrag till uppehållande under år 1913 av verksamheten vid jordbrukskolonien Floda	» 10,000: —
till anskaffande av vissa inventarier vid kolonien	» 10,000: —
såsom bidrag till uppehållande av internationella byråns för alkoholistens bekämpande verksamhet under år 1914	» 750: —
såsom understöd för år 1913 åt frälsningsarméns alkoholisthem för kroppsarbetare å Kurön	» 7,500: —
till inköp av inventarier för nämnda anstalt	» 6,000: —
Till uppehållande under år 1913 och 1914 av verksamheten vid föreningen Vita bandets alkoholisthem för mindre bemedlade kvinnor	» 8,760: —
till reparation, inventarier m. m. för nämnda anstalt	» 9,150: —
Transport kronor	97,810: —

	Transport kronor	97,810: —
till Malmö nykterhetsförbund för anordnande av nykterhetsavdelning å Baltiska utställningen ...	»	5,000: —
till främjande av Svenska sällskapets för nykterhet och folkuppföstran, det år 1837 stiftade Svenska nykterhetssällskapets verksamhet under år 1914	»	8,000: —
till understöd för fortsatt utgivande under år 1914 av tidskriften Mimer	»	2,000: —
till främjande av Sveriges lärares nykterhetsförbunds verksamhet under år 1914	»	3,000: —
till främjande av Sveriges nykterhetssällskaps representantförsamlings upplysningsbyrås verksamhet under år 1914	»	8,000: —
till främjande av Sveriges studerande ungdoms helnykterhetsförbunds verksamhet under år 1914	»	4,000: —
till främjande av Sveriges nationaltempels av Templarorden studieverksamhet under år 1914	»	3,000: —
till främjande av nykterhetsorden Verdandis studieverksamhet under år 1914	»	2,000: —
till främjande av Sveriges storloges av I. O. G. T. studieverksamhet under år 1914	»	8,000: —
till främjande av Nationalgoodtemplarordens studieverksamhet under år 1914	»	2,000: —
till främjande av nykterhetsföreningen Vita bandets studieverksamhet under år 1914	»	2,000: —
	Transport kronor	144,810: —

	Transport kronor	144,810: —
till främjande av Sveriges blåbands- förenings studieverksamhet under år 1914	»	4,000: —
till främjande av järnvägsmännens helnikterhetsförbunds verksam- het under år 1914	»	2,000: —
till understöd för utgivande under år 1914 av tidskriften Tifving	»	1,500: —
till främjande av centralförbundets för nykterhetsundervisning verk- samhet under år 1914	»	10,000: —
till anordnande under år 1914 av kurser i alkohologi och hälsolära dels för ämneslärare och ämnes- lärarinnor vid folk- och små- skoleseminarierna, vid folkhög- skolorna och de högre folksko- lorna samt vid de under över- styrelsens för rikets allmänna läroverk inseende ställda läro- anstalterna ävensom för gymna- stiklärarna vid folkskolesemina- rierna och de allmänna läro- verken, dels ock för folkskol- lärare	»	56,000: —
	Summa kronor	218,310: —

samt att, sedan berörda belopp 218,310 kronor ävensom de av Riksdagen från ifrågavarande medel tidigare till uppgivna ändamål anvisade belopp utgått, utav återstoden av de medel, som äro eller bliva avsatta för ifrågavarande ändamål, till Kungl. Maj:ts förfogande ställes ett belopp av högst 3,000 kronor för främjande på annat sätt av nykterhet och motarbetande av dryckenskapens följder.

Vad departementetschefen sålunda hemställt behagade Hans Kungl. Höghet Kronprinsen-Regenten, på tillstyrkan av statsrådets övriga ledamöter, bifalla samt förordnade, att proposition i ämnet av den lydelse, bilaga till detta protokoll utvisar, skulle avlätas till Riksdagen.

Ur protokollet:

Carl G. Edman.